

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
ΣΧΟΛΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΕΘΝΩΝ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

Διπλωματική Εργασία
**«Το Σύστημα Εκλογής Προέδρου των Η.Π.Α.:
Δομικές Αδυναμίες και Προσπάθειες Αναθεώρησης»**

Όνοματεπώνυμο: Παπαβασιλείου Κωνσταντίνος

Αριθμός Μητρώου: 4150106

Επιβλέπων Καθηγητής: Παγουλάτος Γεώργιος

Αθήνα, Ιούνιος 2021

Περιεχόμενα

Εισαγωγή	3
Κεφάλαιο 1 ^ο : Σύντομη Περιγραφή του Εκλογικού Συστήματος	5
1.1 Δομή και Διάρθρωση του Κολλεγίου των Εκλεκτόρων	5
1.2 Κατανομή των Εκλεκτόρων	6
1.3 Διεξαγωγή Ψηφοφορίας	7
Κεφάλαιο 2 ^ο : Ιστορική Αναδρομή	8
2.1 Υπόβαθρο	8
2.2 Προτάσεις	9
2.3 Η δημιουργία του Κολλεγίου των Εκλεκτόρων	9
2.4 Η 12 ^η Τροποποίηση του Συντάγματος	11
Κεφάλαιο 3 ^ο : Προβλήματα και Αδυναμίες	12
3.1 Εκλογή Προέδρου Μειοψηφίας	12
3.2 Μειονοτικές Ομάδες	15
3.3 Δυσανάλογη Προσοχή στις Πολιτείες-Κλειδιά	17
3.4 Άνιση Εκπροσώπηση	19
Κεφάλαιο 4 ^ο : Προσπάθειες Αναθεώρησης	21
4.1 Άμεση Καθολική Ψηφοφορία	21
4.2 Το Αναλογικό Σύστημα	22
4.3 Το Μπόνους των 102 Ψήφων	25
4.4 Η Αρχή της Λαϊκής Πλειοψηφίας σε Εθνικό Επίπεδο	27
4.5 Το Περιφερειακό Σύστημα	28
4.6 Η Εναλλακτική Ψήφος	28
Κεφάλαιο 5 ^ο : Συμπεράσματα	29
Βιβλιογραφία	31

Εισαγωγή

Για περισσότερο από δύο αιώνες, από το Συντακτικό Συνέδριο του 1787¹ (Constitutional Convention) έως και σήμερα, ο ισχυρότερος θεσμικός παράγοντας στον κόσμο, ο Πρόεδρος των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής, εκλέγεται μέσω μίας ιδιαίτερας περίπλοκης διαδικασίας. Οι ρίζες της εντοπίζονται στις αρχές συγκρότησης και τις ιδιαιτερότητες της Ομοσπονδίας και όμοιά της δε συναντάται σήμερα σε κανένα άλλο κράτος της υφηλίου.

Το Κολλέγιο των Εκλεκτόρων (the Electoral College), που συνιστά τη βάση του συστήματος εκλογής Προέδρου, σχεδιάστηκε αποσκοπώντας στην εξασφάλιση της συνοχής του κράτους και την επιλογή του καταλληλότερου για το αξίωμα προσώπου, σύμφωνα με τα δεδομένα της εποχής. Ωστόσο, καθ' όλη τη διάρκεια της αμερικανικής ιστορίας, έχει δεχθεί οξεία κριτική ως θεσμός και έχει αποτελέσει αντικείμενο διαμάχης μεταξύ των υποστηρικτών και των επικριτών του. «Πρόκειται για το πιο επικίνδυνο σημείο του Συντάγματός μας»², είχε δηλώσει χαρακτηριστικά ο Thomas Jefferson³ το 1823, πυροδοτώντας έκτοτε τις συζητήσεις για την τροποποίηση ή την κατάργησή του. Τις τελευταίες δεκαετίες, με αφορμή κυρίως τις εκλογικές αναμετρήσεις του 2000 και του 2016, οι φωνές που θεωρούν το Κολλέγιο των Εκλεκτόρων αναχρονιστικό και μη συναφές με τις δημοκρατικές αρχές του σύγχρονου φιλελεύθερου δημοκρατικού πολιτεύματος των Η.Π.Α. ολοένα και πληθαίνουν.

Στόχος της παρούσας διπλωματικής εργασίας είναι να αποτυπώσει τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του συστήματος εκλογής του Αμερικανού Προέδρου, ώστε να κατανοηθούν οι συνθήκες δημιουργίας του και ο ρόλος του στα πολιτικά δρώμενα των Ηνωμένων Πολιτειών και, κατ' επέκταση, ολόκληρου του κόσμου. Κατά κύριο λόγο, όμως, αναπτύσσεται μία κριτική προσέγγιση όσον αφορά τις αδυναμίες και τα προβλήματά του και διερευνώνται οι προσπάθειες αναθεώρησής του.

Η μεθοδολογία της έρευνας βασίζεται σε βιβλιογραφική ανασκόπηση υπό τη μορφή της δευτερογενούς ανάλυσης, αξιολόγησης και σύνθεσης της υπάρχουσας δημοσιευμένης βιβλιογραφίας.

Στο πρώτο κεφάλαιο περιγράφεται εν συντομία το εκλογικό σύστημα και τίθενται οι βάσεις για την περαιτέρω ανάλυση που ακολουθεί.

Στο δεύτερο κεφάλαιο πραγματοποιείται μία ιστορική αναδρομή από τις απαρχές της θεσμοθέτησης του Κολλεγίου των Εκλεκτόρων έως και σήμερα, καταδεικνύοντας το υπόβαθρο λήψης συγκεκριμένων αποφάσεων και τις ιδιαίτερες «ζυμώσεις» που οδήγησαν στην υφιστάμενη μορφή.

Το τρίτο κεφάλαιο αφιερώνεται στην επισκόπηση των προβλημάτων και των αδυναμιών του, όπως έχουν καταγραφεί από τους ακαδημαϊκούς ερευνητές και τους πολιτικούς επικριτές του. Οι υποστηριζόμενες θέσεις τεκμηριώνονται από ιστορικά γεγονότα και αναλυτικά στοιχεία. Παράλληλα, γίνεται αναφορά σε συγκεκριμένες εκλογικές αναμετρήσεις, η τελική

---

¹ The Constitutional Convention (ή the Federal Convention, the Philadelphia Convention ή The Grand Convention at Philadelphia), 25 Μαΐου – 17 Σεπτεμβρίου 1787, Philadelphia, United States of America.

² Letter from Thomas Jefferson to George Hay (Aug. 17, 1823), in 10 the Writings of Thomas Jefferson 264 (New York, G.P. Putnam's Sons 1899)

³ Thomas Jefferson (1743–1826), 3^{ος} Πρόεδρος των Η.Π.Α.

έκβαση των οποίων καθορίστηκε αποφασιστικά από τις ιδιαιτερότητες του εκλογικού συστήματος.

Στο τέταρτο κεφάλαιο εξετάζονται οι προσπάθειες κατάργησης ή αναδιαμόρφωσης του Σώματος του Κολλεγίου των Εκλεκτόρων που έχουν λάβει χώρα τις τελευταίες δεκαετίες, οι οποίες αποτιμώνται ως προς την αποτελεσματικότητα και την επιρροή τους.

Τέλος, στο πέμπτο κεφάλαιο εκφράζονται απόψεις σχετικά με τη βιωσιμότητα του Σώματος και το ρόλο του στη διαμόρφωση της αμερικανικής και της παγκόσμιας πολιτικής σκηνής τις επερχόμενες δεκαετίες.

Κεφάλαιο 1^ο: Σύνοψη Περιγραφή του Εκλογικού Συστήματος

Σύμφωνα με τις διατάξεις του Άρθρου II, Τμήμα 1, Παρ. 1-4 του Αμερικανικού Συντάγματος⁴, οι επικεφαλής της εκτελεστικής εξουσίας, δηλαδή ο Πρόεδρος και ο Αντιπρόεδρος των Η.Π.Α., δεν εκλέγονται απευθείας από τους έχοντες εκλογικά δικαιώματα Αμερικανούς πολίτες, αλλά έμμεσα από το Κολλέγιο των Εκλεκτόρων.

1.1 Δομή και Διάρθρωση του Κολλεγίου των Εκλεκτόρων

Το ιδιαίτερο θεσμικό μόρφωμα του Κολλεγίου των Εκλεκτόρων συγκροτείται ad hoc για την εκλογή του Προέδρου και του Αντιπροέδρου και συνέρχεται κάθε τέσσερα χρόνια. Συνίσταται από 538 Εκλέκτορες, ο αριθμός των οποίων ισοδυναμεί αθροιστικά με τους εκπροσώπους κάθε Πολιτείας στη Γερουσία (100 συνολικά) και τη Βουλή των Αντιπροσώπων (438 συνολικά), ενώ 3 Εκλέκτορες αποδίδονται στην Περιοχή της Columbia (Washington DC). Ο ακριβής αριθμός των Εκλεκτόρων που αντιστοιχεί σε κάθε Πολιτεία συναρτάται άμεσα με τον πληθυσμό της και καθορίζεται μετά από την απογραφή του συνολικού πληθυσμού των Η.Π.Α., που τυπικά λαμβάνει χώρα κάθε 10 χρόνια. Στον παρακάτω πίνακα καταγράφεται ο αριθμός των Εκλεκτόρων κάθε Πολιτείας κατά τις εκλογικές αναμετρήσεις του 2012, του 2016 και του 2020, όπως αυτός προέκυψε από την απογραφή του 2010.

Πίνακας 1: Κατανομή των Εκλεκτόρων ανάμεσα στις Πολιτείες

Πολιτεία	Αριθμός Εκλεκτόρων	Πολιτεία	Αριθμός Εκλεκτόρων
Alabama	9	Montana	3
Alaska	3	Nebraska	5
Arizona	8	Nevada	6
Arkansas	6	New Hampshire	4
California	55	New Jersey	14
Colorado	9	New Mexico	5
Connecticut	7	New York	29
Delaware	3	North Carolina	15
District of Columbia	3	North Dakota	3
Florida	29	Ohio	18
Georgia	16	Oklahoma	7
Hawaii	3	Oregon	7
Idaho	4	Pennsylvania	20
Illinois	20	Rhode Island	4
Indiana	11	South Carolina	9
Iowa	6	South Dakota	3
Kansas	6	Tennessee	11

⁴ "The Executive power shall be vested in a President of the United States of America. He shall hold his Office during the Term of Four Years, and, together with the Vice President, chosen for the same Term, be elected as follows:

Each State shall appoint, in such Manner as the Legislature thereof may direct, a Number of Electors, equal to the whole Number of Senators and Representatives to which the State may be entitled in the Congress: but no Senator or Representative, or Person holding an Office of Trust or Profit under the United States, shall be appointed an Elector."

Kentucky	8	Texas	36
Louisiana	8	Utah	6
Maine	4	Vermont	3
Maryland	10	Virginia	13
Massachusetts	11	Washington	8
Michigan	16	West Virginia	5
Minnesota	10	Wisconsin	10
Mississippi	6	Wyoming	3
Missouri	10		

Ο τρόπος επιλογής των Εκλεκτόρων εναπόκειται στη νομοθεσία κάθε Πολιτείας. Ιστορικά, ο απευθείας διορισμός τους από τους νομοθέτες και η εκλογή τους από τους πολίτες με καθολική μυστική ψηφοφορία έχουν υπάρξει οι δημοφιλέστερες μέθοδοι, ενώ έχουν εφαρμοστεί κατά διαστήματα και παραλλαγές αυτών. Σήμερα, όλα τα μέλη του Κολλεγίου των Εκλεκτόρων εκλέγονται απευθείας από τους Αμερικανούς πολίτες, οι οποίοι καλούνται να επιλέξουν ανάμεσα σε λίστες υποψηφίων που έχουν διαμορφωθεί από τις κομματικές οργανώσεις κάθε Πολιτείας. Επομένως, η προτίμηση των υποψηφίων Εκλεκτόρων υπέρ συγκεκριμένου υποψηφίου για την προεδρία είναι εκ των προτέρων γνωστή και με βάση αυτήν κρίνονται από τους πολίτες. Κατά κανόνα, τα πρόσωπα που προτείνονται είναι πρώην και νυν κομματικά στελέχη, ενώ προβλέπεται το ασυμβίβαστο μεταξύ της ιδιότητας του Εκλέκτορα και εκείνης του Γερουσιαστή, του Βουλευτή ή του κυβερνητικού αξιωματούχου.

1.2 Κατανομή των Εκλεκτόρων

Το σύστημα κατανομής των Εκλεκτόρων ανάμεσα στους υποψηφίους που εφαρμόζεται στις 48 από τις 50 Πολιτείες και την Περιοχή της Columbia είναι το winner-take-all ή general ticket. Σύμφωνα με τη συγκεκριμένη μέθοδο, ο υποψήφιος Πρόεδρος που εξασφαλίζει την πλειοψηφία της λαϊκής ψήφου σε κάθε Πολιτεία αποσπά το σύνολο του αριθμού των Εκλεκτόρων της έναντι των υπολοίπων υποψηφίων που δεν λαμβάνουν κανέναν. Για παράδειγμα, έστω ότι στην Πολιτεία της Νέας Υόρκης αναμετρώνται οι υποψήφιοι Α, Β και Γ και ότι πρώτος σε ψήφους αναδεικνύεται ο Α. Σε αυτήν την περίπτωση, στο Κολλέγιο των Εκλεκτόρων διορίζονται 29 φιλικά προσκείμενοι στον Α Εκλέκτορες, οι οποίοι αναμένεται να ψηφίσουν υπέρ του κατά τη διαδικασία εκλογής του Προέδρου.

Οι Πολιτείες της Nebraska και του Maine είναι οι μοναδικές που εφαρμόζουν το περιφερειακό σύστημα (district system), το οποίο αποτελεί παραλλαγή του winner-take-all. Ειδικότερα, υπό το περιφερειακό σύστημα ένα μέρος του συνόλου των Εκλεκτόρων των συγκεκριμένων Πολιτειών εκλέγεται με βάση το τελικό αποτέλεσμα της λαϊκής ψήφου σε όλη την επικράτειά τους, ενώ οι υπόλοιποι επιλέγονται κατά τον ίδιο τρόπο σε επίπεδο εκλογικής περιφέρειας. Κατά συνέπεια, σε αντιδιαστολή με την επικρατούσα πρακτική στις υπόλοιπες 48 Πολιτείες, αρκετά συχνά οι συνολικές εκλεκτορικές ψήφοι που προέρχονται από τη Nebraska και το Maine επιμερίζονται μεταξύ των υποψηφίων.

1.3 Διεξαγωγή Ψηφοφορίας

Για την επιλογή των Εκλεκτόρων που θα τους εκπροσωπήσουν οι Αμερικανοί πολίτες προσέρχονται στις κάλπες κάθε τέσσερα χρόνια. Οι εκλογές διεξάγονται ταυτόχρονα σε όλες τις Πολιτείες, και συγκεκριμένα, την πρώτη Τρίτη μετά την πρώτη Δευτέρα του Νοεμβρίου.

Αφού τα αποτελέσματα πιστοποιηθούν από τους Κυβερνήτες, οι Εκλέκτορες κάθε Πολιτείας συνεδριάζουν αρχικά στο έδαφος του τόπου καταγωγής τους και επιλέγουν τον υποψήφιο της προτίμησής τους. Οι συνεδριάσεις, αν και σε διαφορετικά γεωγραφικά σημεία, λαμβάνουν όλες χώρα την πρώτη Τετάρτη μετά τη δεύτερη Δευτέρα του Δεκεμβρίου. Κατά τα πρώτα χρόνια λειτουργίας του θεσμού, οι Εκλέκτορες ψήφιζαν κατά συνείδηση και χωρίς περιορισμό. Σήμερα, η ελευθερία αυτή παραμένει για τους εκπροσώπους ορισμένων μόνο Πολιτειών, καθώς οι περισσότεροι δεσμεύονται από σχετικούς νόμους και προβλεπόμενες κυρώσεις σε περίπτωση αθέτησης της εκ των προτέρων δέσμευσής τους υπέρ συγκεκριμένου προσώπου.

Η τελική επικύρωση των αποτελεσμάτων πραγματοποιείται στις 6 Ιανουαρίου του επόμενου έτους στην αίθουσα της Γερουσίας προεδρεύοντος του Αντιπροέδρου των Η.Π.Α.. Νικητής των εκλογών αναδεικνύεται ο υποψήφιος που συγκεντρώνει τουλάχιστον 270 από το σύνολο των 538 ψήφων των Εκλεκτόρων.

Σε περίπτωση που η απαιτούμενη πλειοψηφία δεν επιτευχθεί, ο Πρόεδρος επιλέγεται από τη Βουλή των Αντιπροσώπων ανάμεσα στους τρεις πρώτους υποψηφίους. Στην ειδική αυτή συνεδρίαση κάθε Πολιτεία έχει μία ψήφο. Αντίστοιχα, ο Αντιπρόεδρος εκλέγεται από τη Γερουσία.

Κεφάλαιο 2^ο: Ιστορική Αναδρομή

2.1 Υπόβαθρο

Το Συντακτικό Συνέδριο του 1787 (Constitutional Convention) συνεκλήθη στη Φιλαδέλφεια των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής με σκοπό την αναθεώρηση του προσωρινού συστήματος διακυβέρνησης της Ομοσπονδίας, όπως αυτό οριζόταν από τα Articles of Confederation⁵. Ωστόσο, αρκετά γρήγορα ως κύριο μέλημα των περισσότερων συνέδρων, μεταξύ των οποίων πρωτοστάτησαν ο James Madison⁶ από τη Virginia και ο Alexander Hamilton⁷ από τη Νέα Υόρκη, αναδείχθηκε περισσότερο ο σχεδιασμός ενός νέου συστήματος διακυβέρνησης και λιγότερο η αναθεώρηση του ήδη υπάρχοντος (Slonim 1986). Ως εκ τούτου, στο τέλος των εργασιών του το Συνέδριο ψήφισε το Σύνταγμα των Η.Π.Α., θεσμοθετώντας, ανάμεσα στα άλλα, το αξίωμα του Προέδρου και ορίζοντας τη διαδικασία εκλογής του.

Οι ιστορικές συνθήκες και οι συγκυρίες υπό τις οποίες κλήθηκαν οι Σύεδροι να διαμορφώσουν το σύστημα εκλογής Προέδρου και να αναδείξουν τον πρώτο Πρόεδρο ήταν ιδιαίτερες. Πρώτον, μεγάλο μέρος των Συνέδρων, όντας κατά το πρόσφατο παρελθόν ηγέτες της Αμερικανικής Επανάστασης, ήταν επιφυλακτικοί ως προς τη δημιουργία ενός ισχυρού θεσμικού εκτελεστικού παράγοντα. Έχοντας χειραφετηθεί από την εξουσία του Βασιλιά της Μεγάλης Βρετανίας, διέτρεχαν τον κίνδυνο να αποκτήσουν εκ νέου έναν πανίσχυρο μονάρχη ενδεδυμένο το αξίωμα του Προέδρου. Κατά συνέπεια, προέκυπτε η ανάγκη να εφευρεθούν τα θεσμικά εκείνα αντίβαρα που θα απέτρεπαν τη συγκέντρωση υπερβολικής ισχύος στο πρόσωπο του αρχηγού του κράτους. Δεύτερον, η Ομοσπονδία συγκροτούνταν από 13 Πολιτείες που διέφεραν σημαντικά μεταξύ τους ως προς το μέγεθος και τα δημογραφικά χαρακτηριστικά των κατοίκων τους (Kimberling 1992). Ο συνολικός πληθυσμός των περίπου 4.000.000 ανθρώπων⁸ βρισκόταν διασκορπισμένος κατά μήκος της Ανατολικής Ακτής σε απομακρυσμένες μεταξύ τους περιοχές που δε συνδέονταν επαρκώς μέσω του σιδηροδρομικού δικτύου, γεγονός που καθιστούσε δυσχερή την επικοινωνία. Τρίτον, στο αμερικανικό σύστημα πολιτικών αξιών της εποχής, που είχε εμφανώς επηρεαστεί από τους Βρετανούς πολιτικούς φιλοσόφους, τα κόμματα αντιμετωπιζόνταν με καχυποψία ως πηγή δεινών για τη δημοκρατία (Kimberling 1992) και οι πολιτικές εκστρατείες για την ανάληψη δημοσίων αξιωμάτων θεωρούνταν απρεπείς: «το αξίωμα πρέπει να αναζητά το κατάλληλο πρόσωπο και όχι το πρόσωπο το αξίωμα»⁹, σημείωνε χαρακτηριστικά ο Silas Wright¹⁰.

---

⁵ Articles of Confederation and Perpetual Union. Συμφωνία ανάμεσα στις 13 πρώτες Πολιτείες των Η.Π.Α. που ενείχε τη θέση πρώτου Συντάγματος των Η.Π.Α. Συνετάχθη κατά τη διάρκεια του Second Continental Congress το Νοέμβριο του 1777 και, αφού επικυρώθηκε από τις Πολιτείες, τέθηκε σε εφαρμογή την 1^η Μαρτίου 1781.

⁶ James Madison (1751-1836), 4^{ος} Πρόεδρος των Η.Π.Α. και 5^{ος} Secretary of State. Συγκαταλέγεται ανάμεσα στους Founding Fathers, τους Συντάκτες των Federalist Papers και τους ιδρυτές του Δημοκρατικού-Ρεπουμπλικανικού Κόμματος.

⁷ Alexander Hamilton (1755-1804), 1^{ος} Υπουργός Οικονομικών των Η.Π.Α. Ακαδημαϊκός, νομικός και στρατιωτικός. Συγκαταλέγεται στους Founding Fathers.

⁸ ο ακριβής αριθμός των κατοίκων ήταν 3.929.215 σύμφωνα με την Απογραφή του 1790 (United States Census Bureau)

⁹ Silas Wright in Edward Parsons Day, *Day's Collocon* (1884), p. 684. Reported as unverified in *Respectfully Quoted: A Dictionary of Quotations* (1989).

¹⁰ Silas Wright (1795-1847), 14^{ος} Κυβερνήτης της Νέας Υόρκης

2.2 Προτάσεις

Από τις πρώτες ήδη ημέρες του Συνεδρίου αναδείχθηκαν έντονες διαφωνίες, που αφορούσαν, μεταξύ άλλων, ζητήματα όπως η διάκριση των εξουσιών και η κατανομή των αρμοδιοτήτων ανάμεσα στην κεντρική κυβέρνηση και τις κυβερνήσεις των Πολιτειών (Slonim 1986). Όσον αφορά αμιγώς το εκλογικό σύστημα, οι προτάσεις που κατατέθηκαν διέφεραν σημαντικά και συνοψίζονται ως εξής:

- i. Εκλογή του Προέδρου απευθείας από το λαό με καθολική συμμετοχή των εχόντων δικαίωμα ψήφου πολιτών. Απορρίφθηκε, καθώς θεωρήθηκε πως αφενός ο αμερικανικός λαός δεν είχε την εποχή εκείνη την απαραίτητη ευθυκρισία προκειμένου να επιλέξει τον καταλληλότερο υποψήφιο και, αφετέρου, πως λόγω της ελλιπούς επικοινωνίας και διασύνδεσης σε ομοσπονδιακό επίπεδο οι πολίτες θα ψήφιζαν πάντοτε πρόσωπα προερχόμενα από τη δική τους Πολιτεία ή Κομητεία (Clayton 2007). Ως εκ τούτου, είτε κανείς υποψήφιος δεν θα συγκέντρωνε την απαιτούμενη πλειοψηφία για την άσκηση αποτελεσματικής διοίκησης είτε ο Πρόεδρος θα προερχόταν πάντοτε από τις πολυπληθέστερες Πολιτείες (Kimberling 1992).
- ii. Εκλογή από τα σώματα άσκησης της νομοθετικής εξουσίας κάθε Πολιτείας. Απορρίφθηκε, καθώς εκφράστηκαν επιφυλάξεις ότι η σχέση εξάρτησης μεταξύ του Προέδρου και των εκπροσώπων των θεσμών της νομοθετικής εξουσίας, που αναπόφευκτα θα δημιουργούνταν, θα επέτρεπε στους τελευταίους να παρεμβαίνουν στα θέματα της κεντρικής κυβέρνησης και, συνεπώς, να υπονομεύουν τον ομοσπονδιακό χαρακτήρα του κράτους (Edwards 2004).
- iii. Εκλογή από το Κογκρέσο, δηλαδή από τη Γερουσία και τη Βουλή των Αντιπροσώπων. Για τη συγκεκριμένη πρόταση υπήρξαν δύο εκ διαμέτρου αντίθετες εισηγήσεις. Από τη μία πλευρά, το Σχέδιο της Virginia (The Virginia Plan) που προέβλεπε αναλογική εκπροσώπηση των Πολιτειών στο Κογκρέσο σύμφωνα με τον πληθυσμό τους. Έτυχε ευρείας αποδοχής από τις πολυπληθείς Πολιτείες του Νότου, ενώ επικρίθηκε έντονα από τους εκπροσώπους των μικρότερων Πολιτειών του Βορρά. Από την άλλη πλευρά, το Σχέδιο του New Jersey (The New Jersey Plan) που πρότεινε ίση εκπροσώπηση για κάθε Πολιτεία με μία ψήφο ανεξαρτήτως πληθυσμού, ευνοώντας τις μικρότερες Πολιτείες.

Τα αντικρουόμενα συμφέροντα οδήγησαν τις διαπραγματεύσεις αρκετές φορές σε οριακό σημείο προκαλώντας αλλεπάλληλες κρίσεις και δυσχεραίνοντας σημαντικά την εύρεση της «χρυσής τομής» που θα επέφερε τη συναίνεση (Edwards 2004). Το αδιέξοδο επιλύθηκε στα μέσα Ιουλίου με την υιοθέτηση του Σχεδίου του Connecticut (The Connecticut Plan ή “The Great Compromise”), που όριζε διαφορετική μορφή εκπροσώπησης των Πολιτειών στα δύο Σώματα του Κογκρέσου, και συγκεκριμένα: την αναλογική εκπροσώπηση στη Βουλή των Αντιπροσώπων βάσει του πληθυσμού κάθε Πολιτείας και την ισάριθμη εκπροσώπηση στη Γερουσία ανεξαρτήτως πληθυσμού.

2.3 Η δημιουργία του Κολλεγίου των Εκλεκτόρων

Καθώς το Συνέδριο προχωρούσε προς το τέλος των εργασιών του και με σκοπό να αποφευχθούν νέες διαμάχες και καθυστερήσεις, συστήθηκε η «Επιτροπή των Έντεκα» (The Committee of Eleven) που ανέλαβε την ευθύνη να διερευνήσει νέες πιθανές μορφές του εκλογικού συστήματος και να καταλήξει σε μία ευρέως αποδεκτή πρόταση. Εντός μερικών

ημερών, εισηγήθηκε την εκλογή του Προέδρου από ειδικούς -για το σκοπό αυτό- Εκλέκτορες που θα διορίζονταν από τους νομοθέτες της κάθε Πολιτείας.

Βασικό στόχο της Επιτροπής, εκτός από τη συναίνεση των Συνέδρων, αποτέλεσε η εξασφάλιση της ουδετερότητας του Εκλεκτορικού Σώματος. Δοθέντων τούτων, το σχήμα του Κολλεγίου των Εκλεκτόρων κρίθηκε ως το πλέον κατάλληλο, καθώς:

- i. Ο χώρος διεξαγωγής της ψηφοφορίας δεν ήταν κοινός. Οι εκπρόσωποι κάθε Πολιτείας συνεδρίαζαν στον τόπο καταγωγής τους και, στη συνέχεια, συγκεντρώνονταν σε κοινή ειδική συνεδρίαση για το συμψηφισμό και την ανακοίνωση των αποτελεσμάτων. Ιδιαίτερη σημασία δόθηκε στην ad hoc συγκρότηση του Κολλεγίου σε Σώμα με μοναδικό σκοπό την εκλογή Προέδρου, μετά την ολοκλήρωση της οποίας επερχόταν και η διάλυση του Σώματος. Κατά συνέπεια, περιορίζονταν σημαντικά οι δυνατότητες εκ των προτέρων συνεννόησης υπέρ συγκεκριμένου υποψηφίου σε εθνικό επίπεδο και η εμφάνιση φαινομένων διαφθοράς. Ταυτόχρονα, καθίστατο σχεδόν αδύνατη η παρεμβολή ξένων δυνάμεων με σκοπό την προώθηση των δικών τους συμφερόντων και την επιλογή του υποψηφίου που τα εξυπηρετούσε.
- ii. Υπήρχε ασυμβίβαστο μεταξύ των ιδιοτήτων του Εκλέκτορα και του ομοσπονδιακού ή πολιτειακού κυβερνητικού αξιωματούχου, αποτρέποντας την ευνοϊκή μεταχείριση υποψηφίων που διεκδικούσαν την επανεκλογή τους και προστατεύοντας τη διάκριση της νομοθετικής από την εκτελεστική εξουσία.
- iii. Οι Εκλέκτορες συγκέντρωναν τις απαραίτητες εκείνες πληροφορίες και γνώσεις προκειμένου να επιλέξουν τον καταλληλότερο για το αξίωμα υποψήφιο. Παράλληλα, δρούσαν ως συνδετικός κρίκος μεταξύ των πολλών (του λαού) και του ενός (του αρχηγού του κράτους) επιτυγχάνοντας την επιθυμητή ισορροπία.
- iv. Αμβλύνονταν οι διαφορές ισχύος μεταξύ των Πολιτειών λόγω της πληθυσμιακής διαφοράς τους. Σύμφωνα με όσα αναφέρει ο James Madison στο Federalist Paper No. 68, η αναλογία του πληθυσμού της μεγαλύτερης Πολιτείας (Virginia) προς τη μικρότερη (Delaware), άρα και ο αντίστοιχος συσχετισμός ισχύος σε περίπτωση εκλογής μέσω άμεσης καθολικής ψηφοφορίας ή αναλογικής εκπροσώπησης στο Κογκρέσο, ήταν την εποχή εκείνη 10:1. Μέσω του τρόπου κατανομής των εδρών στο Κολλέγιο των Εκλεκτόρων, η αναλογία ανερχόταν πλέον σε 4:1, γεγονός που αποτέλεσε σημαντικό κίνητρο για τους προερχόμενους από τις μικρές Πολιτείες Συνέδρους να αποδεχθούν την πρόταση της Επιτροπής. Από την άλλη πλευρά, προασπίζονταν ταυτόχρονα τα συμφέροντα των μεγάλων Πολιτειών του Νότου, στις οποίες ο θεσμός της κατοχής σκλάβων βρισκόταν σε ακμή, αλλά, καθώς οι τελευταίοι δεν είχαν εκλογικά δικαιώματα, ο πολύ μεγάλος αριθμός τους δεν μεταφραζόταν σε εκλογική δύναμη. Με τον «Συμβιβασμό των 3/5» (The Three-Fifths Compromise), τα 3/5 του πληθυσμού των σκλάβων κάθε Πολιτείας προσμετρήθηκαν στον υπολογισμό του συνολικού πληθυσμού της, βάσει του οποίου κατανεμήθηκαν αναλογικά οι έδρες στη Βουλή των Αντιπροσώπων. Ως εκ τούτου, οι Πολιτείες του Νότου κατεστάθησαν σε εμφανώς πλεονεκτική θέση συγκριτικά με την άμεση καθολική ψηφοφορία ή την έμμεση εκλογή στο Κογκρέσο με κατανομή των εδρών αποκλειστικά βάσει του πληθυσμού των εχόντων πολιτικά δικαιώματα πολιτών.

Συμπερασματικά, η θεσμοθέτηση του Κολλεγίου των Εκλεκτόρων δεν επήλθε ως απότοκο μίας συνεκτικής διαδικασίας στη βάση ξεκάθαρων πολιτικών αρχών και αξιών (Edwards 2004), αλλά ως ένας περίπλοκος συμβιβασμός συμφερόντων με σκοπό την εξασφάλιση της απαιτούμενης συναίνεσης στο πλαίσιο μιας νέας Ομοσπονδίας αποτελούμενης από Πολιτείες με πολυεπίπεδες διαφορές («coming together and holding together»). Ακριβώς αυτός ο χαρακτήρας συμβιβασμού ήταν που επέτρεψε την ευρεία αποδοχή του τόσο κατά τη διάρκεια των εργασιών του Συντακτικού Συνεδρίου όσο και μεταγενέστερα.

Επομένως, το εκλογικό σύστημα των Η.Π.Α. γεννήθηκε, στην πραγματικότητα, αποκλείοντας όλες τις υπόλοιπες εναλλακτικές λύσεις. Σύμφωνα με τον Jack Rakove (2013), η Επιτροπή των Έντεκα συνέταξε την εισήγησή της σχεδόν την τελευταία στιγμή και ο πραγματικός λόγος της επικύρωσής της από τους Συνέδρους δεν ήταν η πίστη στη λειτουργικότητα του σχήματος του Κολλεγίου των Εκλεκτόρων και η αναγνώριση των πλεονεκτημάτων του, αλλά η έλλειψη σημαντικών ενστάσεων και η εξομάλυνση των αντικρουόμενων συμφερόντων. Επρόκειτο, σύμφωνα με τον John Roche (1961), για έναν Rube Goldberg μηχανισμό¹¹, που θα έπρεπε μελλοντικά να αναθεωρηθεί και να αναπροσαρμοστεί ώστε να εξυπηρετεί το εθνικό συμφέρον των Η.Π.Α. και να δικαιολογεί την ύπαρξή του.

2.4 Η 12^η Τροποποίηση του Συντάγματος (The 12th Amendment)

Κατά τον αρχικό σχεδιασμό του εκλογικού συστήματος, σύμφωνα με το Άρθρο II Παρ. 1 του Συντάγματος των Η.Π.Α., κάθε Εκλέκτορας είχε την υποχρέωση να δηλώσει την προτίμησή του για δύο υποψηφίους, εκ των οποίων ο ένας προερχόταν υποχρεωτικά από διαφορετική Πολιτεία. Ο υποψήφιος που συγκέντρωνε την απόλυτη πλειοψηφία των Εκλεκτόρων ανακηρυσσόταν Πρόεδρος και ο δεύτερος σε ψήφους Αντιπρόεδρος. Σε περίπτωση ισοβαθμίας, η Βουλή των Αντιπροσώπων, ως εγγύτερος στον αμερικανικό λαό θεσμός, επέλεγε τον Πρόεδρο ανάμεσα στους πέντε πρώτους υποψηφίους.

Το συγκεκριμένο σχήμα ευδοκίμησε μόνο για τις τρεις πρώτες εκλογικές αναμετρήσεις, γεγονός που οφείλεται εν μέρει στην ίδρυση των πολιτικών κομμάτων κατά το διάστημα που μεσολάβησε. Στις εκλογές του 1800, καθώς οι υποψήφιοι του Δημοκρατικού-Ρεπουμπλικανικού κόμματος Thomas Jefferson και Aaron Burr έλαβαν τον ίδιο αριθμό ψήφων, απαιτήθηκαν ιδιαίτερα χρονοβόροι διαπραγματεύσεις και περισσότερες από 36 ψηφοφορίες στη Βουλή των Αντιπροσώπων για να αναδειχθεί ο νικητής. Για την αποτροπή παρόμοιων φαινομένων μελλοντικά, το Κογκρέσο υιοθέτησε τον Σεπτέμβριο του 1804 την 12^η Τροποποίηση του Αμερικανικού Συντάγματος (The 12th Amendment), σύμφωνα με την οποία κάθε Εκλέκτορας επιλέγει πλέον έναν υποψήφιο για το αξίωμα του Προέδρου των Η.Π.Α. και έναν για το αξίωμα του Αντιπροέδρου. Επιπλέον, υποχρεωτικά ένας εξ αυτών δεν προέρχεται από την Πολιτεία που εκπροσωπεί ο Εκλέκτορας. Η 12^η Τροποποίηση του Συντάγματος εδραίωσε τα κόμματα ως κυρίαρχο ρυθμιστικό παράγοντα του αμερικανικού πολιτικού γίγνεσθαι. Από την υιοθέτησή της τον Σεπτέμβριο του 1804 έως και σήμερα, το αμερικανικό εκλογικό σύστημα δεν έχει αναθεωρηθεί ξανά.

---

¹¹ Ένας μηχανισμός αλυσιδωτού τύπου που έχει σχεδιαστεί σκόπιμα, ώστε να εκτελεί μία απλή διαδικασία με έμμεσο και πολύπλοκο τρόπο

Κεφάλαιο 3^ο: Προβλήματα και Αδυναμίες

Στη σημερινή εποχή η συντριπτική πλειοψηφία των ιδιαιτεροτήτων και των αντικρουόμενων συμφερόντων που οδήγησαν τους Framers of the Constitution στη δημιουργία του Κολλεγίου των Εκλεκτόρων δεν υφίστανται· η εκλογή ενός αρχηγού κράτους με εκτελεστική ισχύ από τους νομοθέτες δε νοείται σε κανένα μέρος του δυτικού κόσμου, οι καταγεγραμμένες περιπτώσεις δημοκρατικά εκλεγμένων ηγετών που λόγω υπερβολικής συγκέντρωσης ισχύος εξελίχθηκαν σε δεσποτικές φιγούρες δε σχετίζεται άμεσα με τη μορφή του εκλογικού συστήματος, οι Πολιτείες είναι περισσότερο διασυνδεδεμένες από ποτέ, οι ψηφοφόροι έχουν πρόσβαση σε προσλαμβάνουσες που τους επιτρέπουν να γνωρίζουν όλα όσα χρειάζονται για το προφίλ κάθε υποψηφίου, η κατοχή και η εκμετάλλευση σκλάβων θεωρείται ανήκουστη και οι πληθυσμιακές διαφορές μεταξύ των Πολιτειών, αν και παραμένουν, έχουν εξομαλυνθεί σημαντικά. Στην κατεύθυνση αυτή, το Κολλέγιο των Εκλεκτόρων προβάλλει σήμερα ως γενεσιουργός αιτία πολύ περισσότερων προβλημάτων από εκείνα στα οποία έδωσε λύση κατά το τέλος του 18^{ου} αιώνα.

3.1 Εκλογή Προέδρου Μειοψηφίας

Ανάμεσα σε όλα τα χαρακτηριστικά του Κολλεγίου των Εκλεκτόρων που καθιστούν το θεσμό αμφιλεγόμενο και έχουν πυροδοτήσει τις συζητήσεις για την αναθεώρησή του δεσπάζει αδιαμφισβήτητα η πιθανότητα εκλογής ενός Προέδρου μειοψηφίας λόγω της δομικής αρχιτεκτονικής του εκλογικού συστήματος. Το ιδιαίτερο αυτό φαινόμενο έχει παρατηρηθεί έως σήμερα πέντε φορές. Κατά τις εκλογικές αναμετρήσεις των 1824, 1876, 1888, 2000 και 2016 ο τελικός νικητής κατάφερε να αποσπάσει τον απαιτούμενο αριθμό Εκλεκτόρων χωρίς να έχει εξασφαλίσει την πλειοψηφία της λαϊκής ψήφου σε εθνικό επίπεδο.

Ωστόσο, ένας Πρόεδρος μειοψηφίας απολαμβάνει σε εξαιρετικά σπάνιες περιπτώσεις την απαραίτητη νομιμοποίηση προκειμένου να φέρει εις πέρας με αποτελεσματικότητα τα καθήκοντά του και να προχωρήσει σε μεταρρυθμίσεις. Πράγματι, οι John Quincy Adams (1825-1829), Rutherford Hayes (1877-1881), Benjamin Harrison (1889-1893) και Donald Trump (2017-2021) κυβέρνησαν υπό καθεστώς αστάθειας, εμφανίστηκαν αρκετές φορές ανεπαρκείς μπροστά στις προκλήσεις και τις απαιτήσεις που συνάντησαν και ολοκλήρωσαν την προεδρία τους σε μία μόνο θητεία.

Ο Kimberling (1992) διακρίνει κατά βάση δύο πιθανούς τρόπους να εκλεγεί ένας Πρόεδρος μειοψηφίας: τον ευρύ διαμοιρασμό των Εκλεκτόρων ανάμεσα σε τρεις ή περισσότερους υποψηφίους και την οριακή επικράτηση του τελικού νικητή σε Πολιτείες-κλειδιά με ταυτόχρονη ευρεία ήττα στις υπόλοιπες Πολιτείες.

Η πρώτη περίπτωση παρατηρήθηκε για πρώτη φορά στις εκλογές του 1824, όταν τον προεδρικό θώκο διεκδίκησαν τέσσερις¹² υποψήφιοι και κανείς δεν κατάφερε να εξασφαλίσει την πλειοψηφία στο Κολλέγιο των Εκλεκτόρων: ο Andrew Jackson έλαβε 99 ψήφους από τους Εκλέκτορες και το 44,3% της λαϊκής ψήφου, ο John Quincy Adams στηρίχθηκε από 84 Εκλέκτορες και το 30% των πολιτών, ο William Crawford από 41 Εκλέκτορες και το 13,2% και

---

¹² ο John C. Calhoun εγκατέλειψε την προεκλογική του εκστρατεία για το αξίωμα του Προέδρου με σκοπό να θέσει υποψηφιότητα για Αντιπρόεδρος

ο Henry Clay από 37 Εκλέκτορες και το 12,5% των Αμερικανών ψηφοφόρων¹³. Βάσει των διατάξεων της 12^{ης} Τροποποίησης του Συντάγματος (The 12th Amendment) ο νικητής θα αποφαινόταν από τη Βουλή των Αντιπροσώπων ανάμεσα στους τρεις πρώτους υποψηφίους. Έχοντας αποκλειστεί από τη διαδικασία και θέλοντας να υπονομεύσει τον Jackson, ο Henry Clay κατήυθνε στρατηγικά του υποστηρικτές του υπέρ του Adams, επιτρέποντάς του να κερδίσει τελικά την Προεδρία (Clayton 2007). Ως αντάλλαγμα, διορίστηκε Secretary of State στην κυβέρνηση Adams, γεγονός που κατεγράφη στην πολιτική ιστορία ως «διεφθαρμένη συμφωνία». Ανάλογες προσπάθειες, χωρίς όμως το ίδιο αποτέλεσμα, έγιναν το 1948 και το 1968, οδηγώντας τη χώρα σε πολιτική κρίση και φανερώνοντας την αδυναμία του εκλογικού συστήματος να αποτυπώνει αποτελεσματικά τη λαϊκή βούληση.

Η δεύτερη περίπτωση δύναται να προκύψει ως αποτέλεσμα της άστοχης κατανομής των Εκλεκτόρων ανάμεσα στους υποψηφίους μέσω του winner-take-all συστήματος. Έχει μελετηθεί διεξοδικά από τους Abbott και Levine, οι οποίοι στο έργο τους “Wrong Winner; The Coming Debacle in the Electoral College” (1991), χρησιμοποιώντας στατιστικά στοιχεία από την εκλογική αναμέτρηση του 1988, ερμηνεύουν το φαινόμενο παραθέτοντας ένα σχετικό νοητικό πείραμα. Ειδικότερα, υποθέτουν ότι οι Η.Π.Α. συνίστανται μόνο από τις τέσσερις Πολιτείες των New York, Utah, Arizona και South Carolina, τα εκλογικά αποτελέσματα των οποίων κατά το έτος 1988 συνοψίζονται στον παρακάτω πίνακα:

Πίνακας 2: Το παράδειγμα των τεσσάρων Πολιτειών – 1988

	Michael Dukakis		George H.W. Bush	
	Λαϊκή Ψήφος	Εκλέκτορες	Λαϊκή Ψήφος	Εκλέκτορες
New York	3.347.882	36	3.081.871	0
Utah	207.352	0	428.442	5
Arizona	454.029	0	702.541	7
South Carolina	370.554	0	606.443	8
Σύνολο	4.379.817 (47,6%)	36	4.819.297 (52,4%)	20

Πηγή: D. Abbott, J. Levine (1991), “Wrong Winner; The Coming Debacle in the Electoral College”, σελ. 23

Όπως είναι εμφανές, ο M. Dukakis καταφέρνοντας να κερδίσει την Πολιτεία της Νέας Υόρκης για λιγότερο από 300.000 ψήφους και με ποσοστιαία διαφορά περίπου 4% από τον αντίπαλό του, συγκεντρώνει στο υποθετικό αυτό σενάριο το σύνολο των 36 Εκλεκτόρων της Πολιτείας. Αντίθετα, ο George H.W. Bush δεν εξασφαλίζει την ψήφο κανενός Εκλέκτορα παρά το γεγονός ότι τάχθηκαν με το μέρος του περισσότεροι από 3.000.000 Νεοϋορκέζοι πολίτες. Επομένως, ο πολύ μεγάλος αριθμός των υποστηρικτών του Ρεπουμπλικανού υποψηφίου δεν αντιπροσωπεύεται τελικά στο Κολλέγιο των Εκλεκτόρων και η βούλησή τους δε λαμβάνεται καθόλου υπ’ όψιν στην κατανομή των ψήφων. Επιπλέον, αν και στις υπόλοιπες τρεις Πολιτείες ο Bush κερδίζει με πολύ μεγάλη διαφορά, καταφέρνοντας να αποσπάσει το 66% της λαϊκής ψήφου στη Utah, το 60% στην Arizona, το 62% στη South Carolina και κερδίζοντας τελικά τη λαϊκή ψήφο σε εθνικό επίπεδο με διαφορά περίπου 5%, οι 20 Εκλέκτορες που αντιστοιχούν στις συγκεκριμένες Πολιτείες δεν αρκούν για να τον κρίνουν νέο ένοικο του Λευκού Οίκου.

¹³ Berns et al (2020), After the People Vote: A Guide to the Electoral College, The American Enterprise Institute, σελ. 36

Φυσικά, το συγκεκριμένο παράδειγμα δεν ανταποκρίνεται στην πραγματική έκβαση των εκλογών του 1988, αφού ο George H.W. Bush κέρδισε τον Ελληνοαμερικανό υποψήφιο των Δημοκρατικών τόσο στο Κολλέγιο των Εκλεκτόρων όσο και στο σύνολο της λαϊκής ψήφου και ορκίστηκε τον Ιανουάριο του 1989 ¹⁴ Πρόεδρος των Η.Π.Α.. Ωστόσο, βολιδοσκοπεί τον τρόπο κατά τον οποίον μπορεί να εκλεγεί ένας Πρόεδρος μειοψηφίας λόγω της ιδιομορφίας του αμερικανικού εκλογικού συστήματος, όπως συνέβη σε άλλες περιπτώσεις.

Στο ίδιο έργο, οι Abbott και Levine αναφερόμενοι στο σύνολο των 50 Πολιτειών απαριθμούν και δεύτερο πιθανό τρόπο εκλογής Προέδρου μειοψηφίας λόγω προβληματικής κατανομής των Εκλεκτόρων. Σύμφωνα με τους ερευνητές, αρκεί για έναν υποψήφιο A να κερδίσει με ελάχιστη διαφορά της τάξης των 10.000 ψήφων τις 12 μεγαλύτερες Πολιτείες της χώρας¹⁴, οι οποίες αντιστοιχούν σε 279 Εκλέκτορες. Ακόμα και αν ο αντίπαλός του, υποψήφιος B, κερδίσει τις υπόλοιπες 38 Πολιτείες με διαφορά 100.000 ψήφων, Πρόεδρος των Η.Π.Α. εκλέγεται ο υποψήφιος A. Το οξύμωρο του φαινομένου γίνεται εύκολα αντιληπτό, αφού ο ηττημένος των εκλογών υποψήφιος B υπερτερεί κατά πολύ τόσο στον αριθμό των Πολιτειών (38 έναντι 12) όσο και στην προτίμηση των Αμερικανών πολιτών σε εθνικό επίπεδο (3.680.000 περισσότερες ψήφοι).

Βάσει των προαναφερθέντων, συνάγεται αβίαστα το συμπέρασμα ότι το ενδεχόμενο εκλογής ενός Προέδρου μειοψηφίας εξαρτάται σημαντικά από τον αριθμό των ψήφων των Αμερικανών πολιτών που στο πλαίσιο του winner-take-all συστήματος δεν επηρεάζουν τον αριθμό των Εκλεκτόρων που λαμβάνει κάθε υποψήφιος (εφεξής χαμένες ψήφοι). Όσο ο αριθμός των χαμένων ψήφων αυξάνει, τόσο αυξάνεται η πιθανότητα ο νικητής της λαϊκής ψήφου (popular vote winner) και ο τελικός νικητής των εκλογών να μην ταυτίζονται. Υπάρχουν, σύμφωνα με τους Abbot και Levine (1991), δύο τρόποι να συμβεί αυτό. Αρχικά, το σύνολο των ψήφων υπέρ του νικητή της popular vote στις Πολιτείες όπου δεν επικρατεί αυτομάτως χάνεται. Δεν υπάρχει καμία πρόβλεψη για το αντίθετο, όπως, για παράδειγμα, η αναλογική κατανομή των Εκλεκτόρων ή η δυνατότητα να προσμετρηθούν σε κάποια άλλη Πολιτεία έχοντας ευνοϊκή επίδραση στο συνολικό αποτέλεσμα. Σε δεύτερο επίπεδο, χάνονται και όλες οι επιπλέον του απαιτούμενου αριθμού για την εξασφάλιση της σχετικής πλειοψηφίας ψήφοι στις Πολιτείες όπου επικρατεί με μεγάλη διαφορά. Οι μοναδικές «κρίσιμες ψήφοι» είναι εκείνες που καθορίζουν -έστω και οριακά- το νικητή σε κάθε Πολιτεία: όλες οι επιπλέον και όλες οι λιγότερες δεν επηρεάζουν καθόλου το αποτέλεσμα. Επομένως, στο αμερικανικό εκλογικό σύστημα, όπως αυτό λειτουργεί τις τελευταίες 23 δεκαετίες, καθοριστικό παράγοντα για την ανάδειξη του τελικού νικητή των προεδρικών εκλογών δεν αποτελεί μόνο ο αριθμός των ψήφων, αλλά, κυρίως, ο τόπος στον οποίο αυτές καταγράφονται.

Οι πιο πρόσφατες προεδρικές εκλογικές αναμετρήσεις στις οποίες ο πλειοψηφών στην προτίμηση του Αμερικανικού λαού και ο νεοεκλεγείς Πρόεδρος δεν ταυτίζονταν διεξήχθησαν το 2000 και το 2016. Νικητής το 2000 αναδείχθηκε ο Ρεπουμπλικανός Κυβερνήτης του Texas George W. Bush και το 2016 ο επιχειρηματίας Donald Trump, οι οποίοι αν και έλαβαν μικρότερο ποσοστό της λαϊκής ψήφου από τους Δημοκρατικούς αντιπάλους τους Al Gore και Hillary Clinton κατά 0,5% και 2,1% αντιστοίχως¹⁵, συγκέντρωσαν μεγαλύτερο αριθμό Εκλεκτόρων και εξασφάλισαν την εκλογή τους.

¹⁴ κατά φθίνουσα σειρά πληθυσμιακού μεγέθους: California, Texas, Florida, New York, Pennsylvania, Illinois, Ohio, Georgia, North Carolina, Michigan, New Jersey, Virginia

¹⁵ 2000 and 2016 Presidential Electoral and Popular Vote Tables, Federal Elections Commission

3.2 Μειονοτικές Ομάδες

Κατά την περίοδο της δημιουργίας του Κολλεγίου των Εκλεκτόρων στα τέλη του 18^{ου} αιώνα πολιτικά δικαιώματα απολάμβαναν μόνο οι λευκοί άνδρες που είχαν στην κατοχή τους περιουσία. Δεν υπήρχε καμία πρόβλεψη για τις μειονοτικές ομάδες των εγχρώμων, οι οποίοι είτε ήταν σκλάβοι (Αφρικανοί) είτε ο πληθυσμός τους στη χώρα δεν ήταν ακόμα μεγάλος (Λατίνοι). Σήμερα, οι αμερικανικές μειονότητες αποτελούν αναπόσπαστο κομμάτι του εκλογικού σώματος, έχουν διαμορφωμένες πολιτικές θέσεις και προτιμήσεις και σε αρκετές περιπτώσεις συγκεντρώνουν κατά τις προεκλογικές εκστρατείες το έντονο ενδιαφέρον των υποψηφίων.

Παρ' όλα αυτά, η πολιτική τους ισχύς είναι ακόμα δυσανάλογα μικρή, γεγονός που αποδίδεται από ορισμένους μελετητές στο Κολλέγιο των Εκλεκτόρων και τα κατάλοιπα των αρχών συγκρότησης της Ομοσπονδίας που επιβιώνουν μέσα από αυτό. Κατά πόσον η συγκεκριμένη υπόθεση ευσταθεί έχει μελετηθεί εκτενώς από την υπάρχουσα βιβλιογραφία. Οι ερευνητές φαίνεται να συμφωνούν πως η φύση του συστήματος του Κολλεγίου των Εκλεκτόρων δεν επηρεάζει όλες τις μειονοτικές ομάδες ως προς τη δυνατότητα έκφρασης της πολιτικής τους βούλησης· ευνοεί σε ένα βαθμό τους Λατίνους και καθιστά σε μειονεκτική θέση τους Αφροαμερικανούς. Καθοριστικό παράγοντα και ειδοποιό διαφορά αποτελούν ο τόπος κατοικίας τους και η γεωγραφική τους διασπορά στην αμερικανική επικράτεια. Οι Abbott και Levine (1991) παρατηρούν χαρακτηριστικά ότι οι ψήφοι των Αφροαμερικανών που κατοικούν στις Πολιτείες του Νότου πρακτικά χάνονται και δεν έχουν σχεδόν καμία επίδραση στην επιλογή των Εκλεκτόρων που τους εκπροσωπούν.

Ως γενεσιουργός αιτία του εν λόγω φαινομένου εμφανίζεται και πάλι η winner-take-all μέθοδος, αφού δε λαμβάνει υπ' όψιν της τις προτιμήσεις των μειονοτήτων σε περιοχές όπου εκείνες διαφέρουν από τις αντίστοιχες προτιμήσεις της πλειοψηφίας. Για παράδειγμα, οι Αφροαμερικανοί πολίτες του Τέξας παραδοσιακά τάσσονται στις προεδρικές εκλογές υπέρ του Δημοκρατικού κόμματος και αποτελούν τον πυρήνα της κομματικής βάσης της Πολιτείας. Ωστόσο, καθώς στη συντριπτική τους πλειοψηφία οι Τεξανοί είναι λευκοί συντηρητικοί ψηφοφόροι του κόμματος των Ρεπουμπλικανών, από τις εκλογές του 1980 έως σήμερα οι τελευταίοι κερδίζουν μόνιμα την Πολιτεία και οι Δημοκρατικοί δεν έχουν κατορθώσει να εκλέξουν κανέναν Εκλέκτορα. Το γεγονός αυτό ισοδυναμεί κατ' ουσία με παντελή έλλειψη εκπροσώπησης των Αφροαμερικανών πολιτών του Τέξας στο Κολλέγιο των Εκλεκτόρων και, συνεπώς, με μηδενική επιρροή στη διαδικασία εκλογής του Προέδρου.

Στον πίνακα που ακολουθεί παρατίθενται στατιστικά στοιχεία που αφορούν τους πληθυσμούς των Λευκών, των Αφροαμερικανών και των Λατίνων σε Πολιτείες οι οποίες κυριαρχούνται σταθερά από συγκεκριμένο κόμμα. Ειδικότερα, στο πρώτο τμήμα του πίνακα τα στοιχεία αφορούν Πολιτείες του Νότου που από το 1980 και μετά στηρίζουν το Ρεπουμπλικανικό κόμμα (GOP)¹⁶, ενώ το δεύτερο τμήμα αναφέρεται σε Πολιτείες του Βορρά που στηρίζουν τους Δημοκρατικούς (D). Όσον αφορά τις μειονοτικές ομάδες, τόσο οι Αφροαμερικανοί όσο και οι Λατίνοι, καθώς ανήκουν κατά βάση στην εργατική τάξη, στηρίζουν, όπως προαναφέρθηκε, τους Δημοκρατικούς.

---

¹⁶ Το Arkansas το 1992 και το 1996 στήριξε τον κυβερνήτη της Πολιτείας και Δημοκρατικό υποψήφιο για το αξίωμα του Προέδρου Bill Clinton. Σε όλες τις υπόλοιπες αναμετρήσεις στήριξε τους Ρεπουμπλικανούς.

Πίνακας 3: Εκλογικές Προτιμήσεις Λευκών και Μειονοτικών Ομάδων 1980-2020

Πολιτεία	Επικρατούν Κόμμα	Ποσοστό Λευκών	Κόμμα Προτίμησης	Ποσοστό Αφροαμερικανών	Κόμμα Προτίμησης	Ποσοστό Λατίνων	Κόμμα Προτίμησης
Τμήμα Α': Νότιες Πολιτείες							
Texas	GOP	78,7%	GOP	12,9%	D	39,7%	D
Louisiana	GOP	62,8%	GOP	32,8%	D	5,3%	D
Alabama	GOP	69,1%	GOP	26,8%	D	4,6%	D
Oklahoma	GOP	74%	GOP	7,8%	D	11,1%	D
Arkansas	GOP	79%	GOP	15,7%	D	7,8%	D
Georgia	GOP	60,2%	GOP	32,6%	D	9,9%	D
Τμήμα Β': Βόρειες Πολιτείες							
New York	D	69,6%	D	17,6%	D	19,3%	D
Minnesota	D	83,8%	D	7%	D	5,6%	D
New Jersey	D	71,9%	D	15,1%	D	20,9%	D
Massachusetts	D	80,6%	D	9%	D	12,4%	D
Washington	D	78,5%	D	4,4%	D	13%	D
Maine	D	94,4%	D	1,7%	D	1,8%	D
Oregon	D	86,7%	D	2,2%	D	13,4%	D

Πηγή: Στατιστικά Στοιχεία από United States Census Bureau

Από τα στοιχεία του πίνακα 3 γίνεται εμφανές ότι το κόμμα που κατά πλειοψηφία προτιμούν οι Λευκοί είναι εκείνο που επικρατεί σε κάθε Πολιτεία και εξασφαλίζει την ψήφο των Εκλεκτόρων της. Σε Πολιτείες όπου οι προτιμήσεις των Αφροαμερικανών ή των Λατίνων δεν ταυτίζονται με εκείνες των Λευκών, το εκλογικό αποτέλεσμα δεν ικανοποιεί τις μειονοτικές ομάδες.

Ειδικότερα, τα ποσοστά υποδεικνύουν ότι οι Αφροαμερικανοί συγκεντρώνονται κατά βάση στο Νότο, όπου κυριαρχούν οι Ρεπουμπλικανοί. Επομένως, η εκπροσώπησή τους στο Κολλέγιο των Εκλεκτόρων είναι στην πραγματικότητα πολύ μικρή. Όσο οι Αφροαμερικανοί του Νότου παραμένουν πολιτικά φιλελεύθεροι ενώ οι πληθυσμιακά περισσότεροι Λευκοί παραμένουν συντηρητικοί, οι Αφροαμερικανοί θα συνεχίζουν να ψηφίζουν χωρίς ουσιαστικό αντίκρισμα. Υπό την υφιστάμενη μορφή του εκλογικού συστήματος ο μόνος τρόπος να αποκτήσουν εκπροσώπηση φαίνεται πως είναι να συνταχθούν με τους λευκούς συντηρητικούς συμπολίτες τους, να υιοθετήσουν τις απόψεις τους και να υποστηρίξουν κοινούς υποψηφίους.

Από την άλλη πλευρά, τα μεγαλύτερα ποσοστά Λατίνων απαντώνται κυρίως σε περιοχές όπου το Δημοκρατικό Κόμμα είναι ισχυρό. Συνεπώς, η επαρκής εκπροσώπησή τους στο Κολλέγιο των Εκλεκτόρων δεν εμποδίζεται σημαντικά από το winner-take-all σύστημα.

Στην πραγματικότητα, ωστόσο, η κριτική που ασκείται στο εκλογικό σύστημα σχετικά με την αδυναμία του να αποτυπώσει αποτελεσματικά τη βούληση των πολιτικών μειονοτήτων υποκρύπτει μία βαθύτερη διαίρεση: τη συζήτηση γύρω από τη unit-vote πρακτική και τα όρια των εκλογικών περιφερειών (Edwards 2004). Οι προτάσεις που έχουν κατατεθεί, είτε με επίσημη μορφή είτε μέσα από το δημόσιο διάλογο, εξετάζουν κατά πόσον τα σημερινά δεδομένα θα δικαιολογούσαν μικρότερες εκλογικές περιφέρειες ή την πλήρη κατάργησή τους με τη διεξαγωγή των εκλογών σε επίπεδο ομοσπονδίας. Πρόκειται για ένα βαθύτερο ζήτημα που αφορά τον ομοσπονδιακό χαρακτήρα του κράτους και την εθνική κυριαρχία των ανεξαρτήτων Πολιτειών.

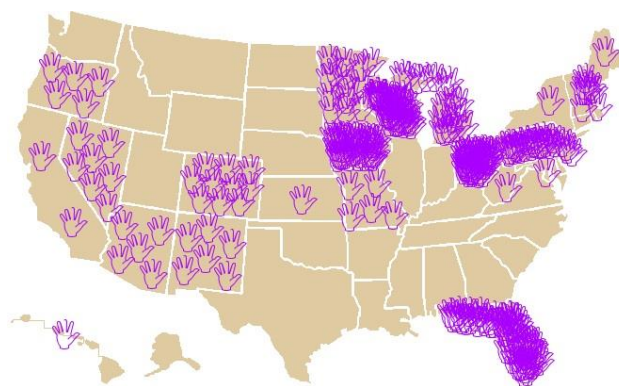
3.3 Δυσανάλογη Προσοχή στις Πολιτείες-Κλειδιά

Όπως αναλύθηκε στην προηγούμενη παράγραφο, οι εκλογικές συνήθειες των ψηφοφόρων στις περισσότερες Πολιτείες δε διαφοροποιούνται σημαντικά μεταξύ των εκλογικών αναμετρήσεων για την ανάδειξη Προέδρου. Οι Ρεπουμπλικανοί κερδίζουν με σχετική άνεση τα mountain states (Arizona, Idaho, Colorado, Montana κ.ά.) και το μεγαλύτερο μέρος του Νότου (Alabama, Louisiana, Texas, Arkansas κ.ά.), ενώ οι Δημοκρατικοί εξασφαλίζουν σταθερά τη στήριξη των Πολιτειών που βρίσκονται κατά μήκος της Δυτικής και της Ανατολικής Ακτής (California, Oregon, New York, Maryland, Delaware κ.ά.). Στο σύνολο των 50, οι Πολιτείες που αλλάζουν ή αναμένεται να αλλάξουν χέρια κάθε τετραετία, με αποτέλεσμα να διαμορφώνουν την τελική έκβαση της αναμέτρησης, είναι περίπου 10 (Wisconsin, Arizona, Pennsylvania, Georgia, Virginia, Florida κ.ά.) και είναι ευρέως γνωστές ως “swing states”.

Οι υποψήφιοι των δύο μεγάλων κομμάτων τείνουν να αφιερώνουν στα swing states σχεδόν το σύνολο του χρόνου τους και των πόρων της καμπάνιας τους, καθώς ενδεχόμενη επικράτησή τους εκεί δύναται να αποδειχθεί καθοριστικής σημασίας για την τελική νίκη. Ταυτόχρονα, φαίνεται πως αγνοούν τις Πολιτείες που παραδοσιακά τάσσονται υπέρ του κόμματός τους.

Στο χάρτη που ακολουθεί παρουσιάζονται οι επισκέψεις που πραγματοποίησαν οι υποψήφιοι των Δημοκρατικών John Kerry-John Edwards και των Ρεπουμπλικανών George W. Bush – Dick Cheney στο σύνολο της αμερικανικής επικράτειας κατά τις πέντε τελευταίες εβδομάδες της προεκλογικής περιόδου του 2004. Κάθε εικονίδιο αντιστοιχεί σε μία επίσκεψη ενός εκ των υποψηφίων για το αξίωμα του Προέδρου ή του Αντιπροέδρου.

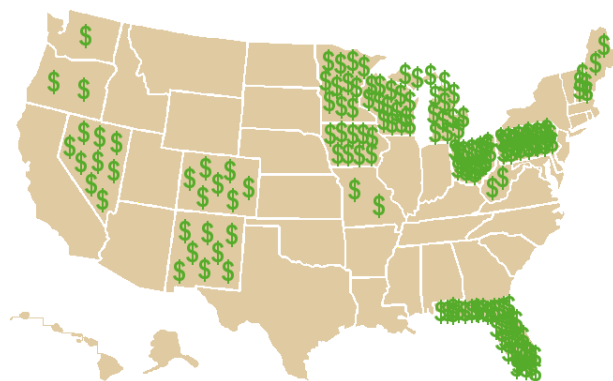
Χάρτης 1: Επισκέψεις των υποψηφίων ανά Πολιτεία κατά την προεκλογική περίοδο 2004

Πηγή: C. Pearson et al (2005), “Who picks the President”, Fair Vote – The Center for Voting and Democracy, p. 7

Αντίστοιχα, στον παρακάτω χάρτη κάθε δολάριο αντιπροσωπεύει ένα εκατομμύριο από τα χρήματα που δαπανήθηκαν για τις τηλεοπτικές πολιτικές διαφημίσεις των δύο μεγάλων κομμάτων κατά την ίδια περίοδο.

Χάρτης 2: Δαπάνες για τηλεοπτικές διαφημίσεις ανά Πολιτεία κατά την προεκλογική περίοδο 2004

Πηγή: C. Pearson et al (2005), “Who picks the President”, Fair Vote – The Center for Voting and Democracy, p. 16

Σύμφωνα με τα εικονιζόμενα δεδομένα, γίνεται εμφανές ότι οι υποψήφιοι αφιέρωσαν σχεδόν το σύνολο της προσοχής τους στα swing states και ιδιαιτέρως στην Pennsylvania, το Ohio και τη Florida, που αντιστοιχούν σε υψηλό αριθμό Εκλεκτόρων και έπαιξαν καθοριστικό ρόλο σε προηγούμενες αναμετρήσεις (πχ Bush vs Gore, Florida 2000). Από την άλλη πλευρά, αγνόησαν πλήρως ή επένδυσαν πολύ μικρό μέρος των διαθέσιμων πόρων σε όλες τις υπόλοιπες Πολιτείες. Μάλιστα, εάν ληφθεί υπ’ όψιν το πληθυσμιακό μέγεθος του Texas, της California, της New York, του Illinois κ.ά., φαίνεται πως στην πραγματικότητα περισσότεροι από τα 3/5 των Αμερικανών πολιτών δεν προσεγγίστηκαν επαρκώς από τους υποψηφίους.

Το συγκεκριμένο φαινόμενο αποτελεί τυπική περίπτωση όλων των εκλογικών αναμετρήσεων στις Η.Π.Α. τις τελευταίες δεκαετίες και παρατηρείται ως συνέπεια του winner-take-all συστήματος, αφού στο πλαίσιο αυτού βασικός στρατηγικός στόχος κάθε υποψηφίου δεν είναι η εξασφάλιση της ευρείας πλειοψηφίας της λαϊκής ψήφου σε εθνικό επίπεδο αλλά η κυριαρχία στις Πολιτείες που θα προσφέρουν αθροιστικά τον ελάχιστο απαιτούμενο αριθμό των 270 Εκλεκτόρων.

3.4 Άνιση Εκπροσώπηση

Υπό την υφιστάμενη μορφή του εκλογικού συστήματος παραβιάζεται, σύμφωνα με τους επικριτές του, η πολιτική ισότητα, καθώς δεν τηρείται η αρχή της «μίας ψήφου ανά πολίτη», που συνιστά θεμέλιο λίθο κάθε σύγχρονου δημοκρατικού πολιτεύματος. Η σχετική επιχειρηματολογία εδράζεται στην εκπροσώπηση όλων των Πολιτειών στο Κολλέγιο των Εκλεκτόρων από τρεις κατά ελάχιστον Εκλέκτορες. Ειδικότερα, καθώς οι έδρες της Βουλής των Αντιπροσώπων κατανέμονται αναλογικά βάσει του πληθυσμού αλλά οι θέσεις στη Γερουσία είναι δύο για όλες τις Πολιτείες, οι ψηφοφόροι των μικρότερων Πολιτειών εκπροσωπούνται τελικά από αναλογικά μεγαλύτερο αριθμό Εκλεκτόρων συγκριτικά με τους προερχόμενους από τις πολυπληθέστερες Πολιτείες ψηφοφόρους. Χαρακτηριστικά, αν και ο πληθυσμός των 22 μικρότερων Πολιτειών δεν ξεπερνά αθροιστικά το σύνολο των κατοίκων της California, το εκλογικό σύστημα τούς απονέμει συνολικά σχεδόν τους διπλάσιους από τους 55 Εκλέκτορες της «Χρυσής Πολιτείας».

Στην ίδια κατεύθυνση, ο Kimberling (1992) παρατήρησε ότι σε όρους τελικής αντιστοίχισης σε Εκλέκτορες, η ισχύς κάθε ψήφου που καταγράφεται στην πολυπληθή Πολιτεία της Florida ισοδυναμεί περίπου με το 1/3 της ισχύος των ψήφων σχεδόν σε όλες τις υπόλοιπες Πολιτείες μικρότερου μεγέθους.

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται ο αριθμός των Εκλεκτόρων, ο συνολικός πληθυσμός και ο πληθυσμός ανά Εκλέκτορα των 5 μεγαλύτερων και των 5 μικρότερων Πολιτειών, σύμφωνα με την απογραφή του 2020.

Πίνακας 4: Πληθυσμός ανά Εκλέκτορα στις 5 μεγαλύτερες και τις 5 μικρότερες Πολιτείες

Πολιτεία	Εκλέκτορες	Συνολικός Πληθυσμός (Απογραφή 2020)	Πληθυσμός ανά 1 Εκλέκτορα
California	55	39.538.223	718.877
Texas	38	29.145.505	766.987
Florida	29	21.538.187	742.696
New York	29	20.201.249	696.595
Pennsylvania	20	13.002.700	650.135
Montana	3	989.415	329.805
Delaware	3	897.934	299.311
Alaska	3	710.231	236.743
Vermont	3	625.741	208.580
Wyoming	3	563.626	187.875
Η.Π.Α. (συνολικά)	538	331.449.281	616.076

Πηγή: Στατιστικά Στοιχεία από United States Census Bureau

Βάσει των δεδομένων, οι προαναφερθέντες ισχυρισμοί φαίνεται ότι επιβεβαιώνονται. Κάθε Εκλέκτορας στη Montana, το Delaware, την Alaska, το Vermont και το Wyoming εκπροσωπεί πολύ μικρότερο αριθμό πολιτών σε σχέση με τους Εκλέκτορες της California, του Texas, της Florida, της New York και της Pennsylvania.

Το πλεονέκτημα για τις μικρότερες Πολιτείες γίνεται πιο εύκολα αντιληπτό μέσω της σύγκρισης με τον μέσο όρο του Πληθυσμού ανά Εκλέκτορα στο σύνολο των Η.Π.Α. Πιο συγκεκριμένα, η ψήφος των κατοίκων του Wyoming, σύμφωνα με τα δεδομένα του πίνακα, επηρεάζει το τελικό αποτέλεσμα των προεδρικών εκλογών κατά 328% περισσότερο από τον

μέσο Αμερικανό, του Vermont κατά 295%, της Alaska κατά 260%, του Delaware κατά 205% και της Montana κατά 187%. Από την άλλη πλευρά, η ισχύς των κατοίκων της California είναι κατά 116% μικρότερη συγκριτικά με το μέσο όρο, του Texas κατά 124%, της Florida κατά 120%, της New York κατά 113% και της Pennsylvania κατά 105%.

Η δυσανάλογα μεγάλη ισχύς που απολαμβάνουν οι μικρότερες Πολιτείες στο πλαίσιο του Κολλεγίου των Εκλεκτόρων εξασφάλιζε κατά τον 18^ο και τον 19^ο αιώνα την ισορροπία του πολιτικού συστήματος, αποτρέποντας τους υποψηφίους να επικεντρώνουν το ενδιαφέρον τους μόνο στα ζητήματα που αφορούσαν τα πυκνοκατοικημένα αστικά κέντρα των μεγάλων Πολιτειών. Σήμερα, καθώς ο βαθμός ομοσπονδοποίησης του κράτους είναι σημαντικά μεγαλύτερος και οι κάτοικοι κάθε Πολιτείας είναι πρωτίστως πολίτες των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής, δε δικαιολογείται καμίας μορφής παραβίαση της ισότητας και της ισονομίας μεταξύ τους.

Κεφάλαιο 4^ο: Προσπάθειες Αναθεώρησης

Από τις 6 Ιανουαρίου 1797, όταν ο William L. Smith¹⁷ εισηγήθηκε στο Κογκρέσο για πρώτη φορά την αναθεώρηση του εκλογικού συστήματος, ελάχιστες συνεδριάσεις έχουν ολοκληρωθεί χωρίς την κατάθεση τουλάχιστον ενός ψηφίσματος ανάλογου περιεχομένου. Ο συνολικός αριθμός των σχετικών προτάσεων ξεπερνά τις 700. Ωστόσο, μόνο μία έχει έως σήμερα γίνει αποδεκτή: η 12^η Τροποποίηση του Συντάγματος των Η.Π.Α το 1804.

Οι μεταρρυθμιστικές προσπάθειες διακρίνονται κατά βάση σε δύο κατηγορίες: (i) εκείνες που αποσκοπούν στην κατάργηση του Κολλεγίου των Εκλεκτόρων και την αντικατάστασή του από σύστημα άμεσης καθολικής ψηφοφορίας, και (ii) εκείνες που προτάσσουν την αναθεώρηση ορισμένων μόνο πτυχών του προκειμένου να ανταποκρίνεται στα σημερινά δεδομένα.

4.1 Άμεση Καθολική Ψηφοφορία (The Direct Election Plan)

Η άμεση λαϊκή ψηφοφορία σε εθνικό/ομοσπονδιακό επίπεδο με τη συμμετοχή όλων των εχόντων το δικαίωμα του εκλέγειν πολιτών έχει αποτελέσει τις τελευταίες δεκαετίες την κυρίαρχη πρόταση για το νέο τρόπο ανάδειξης του Προέδρου και του Αντιπροέδρου των Η.Π.Α..

Ήδη από το 1969, ο Πρόεδρος Νixon είχε ζητήσει από το Κογκρέσο να εκκινήσουν διαδικασίες αναθεώρησης του εκλογικού συστήματος, εκφράζοντας την εκ των προτέρων υποστήριξή του σε οποιοδήποτε σχέδιο έπαυε να αποδίδει στο νικητή κάθε Πολιτείας το σύνολο των ψήφων των Εκλεκτόρων της και προέβλεπε την αναλογική τους κατανομή βάσει των αποτελεσμάτων της λαϊκής ψηφοφορίας. Τον ίδιο χρόνο, η Βουλή των Αντιπροσώπων ενέκρινε σχετική συνταγματική τροπολογία που αντ' αυτού καταργούσε πλήρως το Κολλέγιο των Εκλεκτόρων και έθετε ως ελάχιστο ποσοστό της λαϊκής ψήφου που απαιτούνταν να συγκεντρώσει ο πλειοψηφών προκειμένου να εκλεγεί Πρόεδρος το 40%. Σε περίπτωση που αυτό δεν καθίστατο δυνατό από κανέναν υποψήφιο, τότε οι δύο πρώτοι σε ψήφους διεκδικητές του προεδρικού θώκου θα τίθεντο αντιμέτωποι ξανά σε δεύτερο γύρο. Ο Nixon εμφανίστηκε θετικός απέναντι στη συγκεκριμένη προοπτική και προέτρεψε τη Γερουσία να εγκρίνει τη συνταγματική τροπολογία, για την επίσημη υιοθέτηση της οποίας απαιτείτο αυξημένη πλειοψηφία 2/3 τόσο στη Γερουσία όσο και στη Βουλή των Αντιπροσώπων. Καθώς, όμως, ενδεχόμενη επικύρωσή της θα ήταν ενάντια στα συμφέροντα των Νότιων και των πληθυσμιακά μικρότερων Πολιτειών, οι εκπρόσωποί τους στα δύο Σώματα την απέτρεψαν. Το ζήτημα επανήλθε στο προσκήνιο κατά τα επόμενα έτη τουλάχιστον δύο φορές: το 1977 από τον Πρόεδρο Carter και το 1979 από τον Γερουσιαστή των Δημοκρατικών Birch Bayh¹⁸. Ωστόσο, η κατάληξη ήταν και πάλι ανεπιτυχής.

Άλλα σχέδια άμεσης καθολικής ψηφοφορίας που είτε έχουν κατατεθεί προς ψήφιση στο Κογκρέσο είτε έχουν εμφανιστεί στο δημόσιο διάλογο δεν απαιτούν την εξασφάλιση ελάχιστου ποσοστού από τους υποψηφίους προκειμένου να εκλεγούν, παρά μόνον την κατάληψη της πρώτης θέσης στην προτίμηση των ψηφοφόρων.

Υπό οποιαδήποτε μορφή, όμως, σε περίπτωση που αυτά τεθούν σε εφαρμογή θα μεταφέρουν το πεδίο σύγκρουσης των υποψηφίων από το πολιτειακό στο εθνικό επίπεδο

¹⁷ Γερουσιαστής από τη South Carolina (1826-1831)

¹⁸ Γερουσιαστής από την Indiana (1963-1981)

καθιστώντας βασικό ρυθμιστή του εκλογικού αποτελέσματος για πρώτη φορά στην ιστορία τον αμερικανικό λαό.

Η πληθώρα των ευνοϊκών επιδράσεων για το αμερικανικό πολιτικό γίνεσθαι που θα επέφερε μία τόσο μεγάλη αλλαγή δεν περιορίζεται, σύμφωνα με όσους τίθενται υπέρ της κατάργησης του Κολλεγίου των Εκλεκτόρων, στα προαναφερθέντα. Επιπλέον, θα αποκλειόταν κάθε πιθανότητα εκλογής Προέδρου και Αντιπροέδρου μειοψηφίας αφού ο νικητής της λαϊκής ψήφου θα επικρατούσε πάντα, όλοι οι Αμερικανοί πολίτες θα είχαν την ίδια επιρροή στη διαμόρφωση του τελικού αποτελέσματος ανεξαρτήτως της Πολιτείας στην οποία κατοικούν, θα προστατευόταν η αρχή της «μίας ψήφου ανά πολίτη» και θα δημιουργούνταν το κίνητρο για τους υποψηφίους να περιοδεύουν κατά την προεκλογική περίοδο σε όλη τη χώρα χωρίς να αγνοούν καμία Πολιτεία.

4.2 Το Αναλογικό Σύστημα (The Proportional Plan)

Το αναλογικό σύστημα δεν προβλέπει την κατάργηση του Κολλεγίου των Εκλεκτόρων, αλλά αποσκοπεί στη δημιουργία μίας αναλογικής σχέσης μεταξύ του αποτελέσματος της λαϊκής ψηφοφορίας σε κάθε Πολιτεία και της κατανομής των Εκλεκτόρων της ανάμεσα στους υποψηφίους.

Όπως και στην περίπτωση της άμεσης καθολικής ψηφοφορίας, τα δημοφιλέστερα σχέδια αναλογικού συστήματος, ανάμεσα στα οποία ξεχωρίζουν το «αυστηρά αναλογικό σύστημα» (strict proportional plan) και το «αναλογικό σύστημα στρογγυλοποίησης» (rounded proportional plan), είτε αρκούνται στην απλή πλειοψηφία είτε ορίζουν το 40% ως το ελάχιστο ποσοστό των ψήφων των Εκλεκτόρων που απαιτείται να λάβουν ο υποψήφιος Πρόεδρος και ο υποψήφιος Αντιπρόεδρος προκειμένου να εκλεγούν. Επιπροσθέτως, επιγενομένης της αδυναμίας όλων των υποψηφίων να υπερβούν το συγκεκριμένο κατώτατο όριο, επιφορτίζουν τη Γερουσία και τη Βουλή των Αντιπροσώπων με την ευθύνη να επιλέξουν τον Πρόεδρο και τον Αντιπρόεδρο σε κοινή ειδική συνεδρίαση ανάμεσα στους δύο πρώτους στην προτίμηση των Εκλεκτόρων υποψηφίους.

Στους πίνακες που ακολουθούν διερευνάται εάν η τελική έκβαση των εκλογικών αναμετρήσεων του 2000 και του 2016 θα ήταν διαφορετική σε περίπτωση εφαρμογής του αναλογικού συστήματος. Τα ευρήματα συγκρίνονται με τα ιστορικά αποτελέσματα που προέκυψαν υπό την παρούσα μορφή λειτουργίας του Κολλεγίου των Εκλεκτόρων.

Πίνακας 5: Η κατανομή των ψήφων των Εκλεκτόρων στην εκλογική αναμέτρηση του 2000 (Bush vs Gore)

State	Winner-Take-All System		Strict Proportional Plan		Rounded Proportional Plan	
	Bush	Gore	Bush	Gore	Bush	Gore
Alabama	9	0	5.04	3.78	5	4
Alaska	3	0	1.77	0.84	2	1
Arizona	8	0	4.08	3.6	4	4
Arkansas	6	0	3.06	2.76	3	3
California	0	54	22.68	28.62	23	29
Colorado	8	0	4.08	3.36	4	3
Connecticut	0	8	3.04	4.48	3	4
Delaware	0	3	1.26	1.65	1	2

District of Columbia	0	3	0.27	2.55	0	3
Florida	25	0	12.25	12.25	12	12
Georgia	13	0	7.15	5.59	7	6
Hawaii	0	4	1.48	2.24	2	2
Idaho	4	0	2.68	1.12	3	1
Illinois	0	22	9.46	12.1	9	12
Indiana	12	0	6.84	4.92	7	5
Iowa	0	7	3.36	3.43	3	3
Kansas	6	0	3.48	2.22	4	2
Kentucky	8	0	4.56	3.28	5	3
Louisiana	9	0	4.77	4.05	5	4
Maine	0	2	0.88	0.98	1	1
Maine – 1	0	1	0.49	0.51	0	1
Maine – 2	0	1	0.47	0.46	0	1
Maryland	0	10	4	5.6	4	6
Massachusetts	0	12	3.96	7.2	4	7
Michigan	0	18	8.28	9.18	8	9
Minnesota	0	10	4.6	4.8	5	5
Mississippi	7	0	4.06	2.87	4	3
Missouri	11	0	5.5	5.17	6	5
Montana	3	0	1.74	0.99	2	1
Nebraska	5	0	3.1	1.65	3	2
Nebraska -1	1	0	0.59	0.36	1	0
Nebraska – 2	1	0	0.57	0.39	1	0
Nebraska – 3	1	0	0.71	0.25	1	0
Nevada	4	0	2	1.84	2	2
New Hampshire	4	0	1.92	1.88	2	2
New Jersey	0	15	6	8.4	6	8
New Mexico	0	5	2.4	2.4	2	2
New York	0	33	11.55	19.8	12	20
North Carolina	14	0	7.84	6.02	8	6
North Dakota	3	0	1.83	1.29	2	1
Ohio	21	0	10.5	9.66	11	10
Oklahoma	8	0	4.8	2.28	5	2
Oregon	0	7	3.29	3.29	3	3
Pennsylvania	0	23	10.58	11.73	11	12
Rhode Island	0	4	1.28	2.44	1	3
South Carolina	8	0	4.56	3.28	5	3
South Dakota	3	0	1.8	1.14	2	1
Tennessee	11	0	5.61	5.17	6	5
Texas	32	0	18.88	12.16	19	12
Utah	5	0	3.35	1.3	4	1
Vermont	0	3	1.23	1.53	1	2
Virginia	13	0	6.76	5.75	7	6
Washington	0	11	4.95	5.5	5	6
West Virginia	5	0	2.6	2.3	3	2
Wisconsin	0	11	5.28	5.29	5	6
Wyoming	3	0	2.04	0.84	2	1
Total	271	266	261.31	285.52	266	260

Πίνακας 6 : Η κατανομή των ψήφων των Εκλεκτόρων στην εκλογική αναμέτρηση του 2016 (Trump vs Clinton)

State	Winner-Take-All System		Strict Proportional Plan		Rounded Proportional Plan	
	Trump	Clinton	Trump	Clinton	Trump	Clinton
Alabama	9	0	5.58	3.06	6	3
Alaska	3	0	1.54	1.08	2	1
Arizona	11	0	5.28	4.9	6	5
Arkansas	6	0	3.63	2.02	4	2
California	0	55	17.4	33.95	17	34
Colorado	0	9	3.89	4.33	4	5
Connecticut	0	7	2.86	3.82	3	4
Delaware	0	3	1.25	1.59	1	2
District of Columbia	0	3	0.12	2.71	0	3
Florida	29	0	14.22	13.86	15	14
Georgia	16	0	8.12	7.3	8	7
Hawaii	0	3	0.9	1.86	1	2
Idaho	4	0	2.37	1.09	3	1
Illinois	0	20	7.72	11.166	8	12
Indiana	11	0	6.25	4.17	6	4
Iowa	6	0	3.069	2.5044	3	3
Kansas	6	0	3.399	2.163	4	2
Kentucky	8	0	5	2.61	5	3
Louisiana	8	0	4.64	3.076	5	3
Maine	0	2	0.89	0.95	1	1
Maine – 1	0	1	0.39	0.54	0	1
Maine – 2	1	0	0.51	0.41	1	0
Maryland	0	10	3.39	6.03	4	6
Massachusetts	0	11	3.6	6.63	4	7
Michigan	16	0	7.6	7.56	8	8
Minnesota	0	10	4.49	4.64	5	5
Mississippi	6	0	3.47	2.4	4	2
Missouri	10	0	5.67	3.81	6	4
Montana	3	0	1.68	1.07	2	1
Nebraska	2	0	1.175	0.67	1	1
Nebraska -1	1	0	0.56	0.35	1	0
Nebraska – 2	1	0	0.47	0.45	1	0
Nebraska – 3	1	0	0.74	0.19	1	0
Nevada	0	6	2.73	2.87	3	3
New Hampshire	0	4	1.86	1.87	2	2
New Jersey	0	14	5.78	7.76	6	8
New Mexico	0	5	2.02	2.41	2	3
New York	0	29	10.59	17.11	11	17
North Carolina	15	0	7.47	6.92	8	7
North Dakota	3	0	1.88	0.81	2	1
Ohio	18	0	9.3	7.84	10	8
Oklahoma	7	0	4.57	2.02	5	2

Oregon	0	7	2.73	3.5	3	4
Pennsylvania	20	0	9.64	9.49	10	10
Rhode Island	0	4	1.52	2.17	2	2
South Carolina	9	0	4.94	3.66	5	4
South Dakota	3	0	1.85	0.95	2	1
Tennessee	11	0	6.67	3.81	7	4
Texas	36	0	18.8	15.57	19	16
Utah	6	0	2.73	1.64	4	2
Vermont	0	3	0.91	1.7	1	2
Virginia	0	13	3.93	7.36	4	8
Washington	0	8	2.95	4.2	3	5
West Virginia	5	0	3.43	1.32	4	1
Wisconsin	10	0	4.72	4.64	5	5
Wyoming	3	0	2.04	0.65	2	1
Total	304	227	244.93	275.77	260	262

Πηγή: Στατιστικά στοιχεία από United States National Archives

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα, εάν οι εκλογές διεξάγονταν βάσει του «αυστηρά αναλογικού συστήματος» (strict proportional plan), τόσο το 2000 όσο και το 2016 νικητές θα αναδεικνύονταν οι υποψήφιοι των Δημοκρατικών. Αντίθετα, ενδεχόμενη διεξαγωγή βάσει του «αναλογικού συστήματος στρογγυλοποίησης» (rounded proportional plan) θα έδινε το 2016 τη νίκη στη Hillary Clinton, αλλά το 2000 θα έχριζε νικητή και πάλι τον George W. Bush και, μάλιστα, διευρύνοντας τη διαφορά του¹⁹.

Όπως είναι εμφανές, το αναλογικό σύστημα προσεγγίζει την άμεση καθολική ψηφοφορία περισσότερο από κάθε άλλη προτεινομένη μορφή αναθεώρησης του τρόπου ανάδειξης του Προέδρου και του Αντιπροέδρου των Η.Π.Α., διατηρώντας παράλληλα στο ακέραιο τη δύναμη κάθε Πολιτείας στο Κολλέγιο των Εκλεκτόρων και εξασφαλίζοντας την απαιτούμενη ισορροπία ισχύος μεταξύ τους.

4.3 Το Μπόνους των 102 Ψήφων (The National Bonus Plan)

Διατυπώθηκε για πρώτη το 1976²⁰ και επανήλθε στο προσκήνιο το 2000 από τον Αμερικανό ιστορικό Arthur Schlesinger. Συνίσταται σε μικρές διορθωτικές αλλαγές στη σημερινή μορφή του Κολλεγίου των Εκλεκτόρων στο πλαίσιο της λειτουργίας του υπό το winner-take-all σύστημα. Ειδικότερα, το σχέδιο ορίζει τη μείωση του συνολικού αριθμού των Εκλεκτόρων από 538 σε 438, με τις εκλεκτορικές ψήφους που αντιστοιχούν σε κάθε Πολιτεία να είναι ισάριθμες των εκπροσώπων της στη Βουλή των Αντιπροσώπων και τους Εκλέκτορες της περιοχής της Columbia να παραμένουν τρεις. Ταυτόχρονα, προβλέπεται να απονέμονται αυτομάτως στον υποψήφιο που συγκέντρωσε την πλειοψηφία της προτίμησης του λαού σε εθνικό επίπεδο 102 επιπλέον εκλεκτορικές ψήφοι. Μέσω της συγκεκριμένης διαδικασίας, ελαχιστοποιείται, σύμφωνα με τον Schlesinger, η πιθανότητα εκλογής Προέδρου και Αντιπροέδρου μειοψηφίας.

¹⁹ στο rounded proportional plan το άθροισμα των ψήφων των Εκλεκτόρων που λαμβάνουν οι υποψήφιοι των δύο μεγάλων κομμάτων είναι μικρότερο του 538, καθώς σε ορισμένες Πολιτείες αποσπών εκλεκτορικές ψήφους και μικρότερα κόμματα

²⁰ από την 20th Century Fund Task Force on the Presidential Election Process

4.4 Η Αρχή της Λαϊκής Πλειοψηφίας σε Εθνικό Επίπεδο (The National Popular Vote Initiative)

Η National Popular Vote Initiative εμφανίστηκε για πρώτη φορά στο δημόσιο διάλογο μετά την εκλογική αναμέτρηση του 2000 ως μέθοδος που προσεγγίζει το σύστημα της άμεσης καθολικής ψηφοφορίας αλλά δεν προϋποθέτει την τροποποίηση του Συντάγματος των Η.Π.Α..

Το συγκεκριμένο σχέδιο προτείνει το διορισμό των Εκλεκτόρων από τους νομοθέτες κάθε Πολιτείας βάσει των αποτελεσμάτων της λαϊκής ψηφοφορίας σε εθνικό επίπεδο και όχι σύμφωνα με τα αποτελέσματα σε επίπεδο Πολιτείας. Για παράδειγμα, έστω ότι η πλειοψηφία των πολιτών της Florida επιλέγει τον υποψήφιο A, αλλά σε εθνικό επίπεδο επικρατεί ο υποψήφιος B. Στην περίπτωση αυτή, βάσει της National Popular Vote Initiative, οι νομοθέτες της Πολιτείας υποχρεούνται να διορίσουν ως εκπροσώπους της Florida στο Κολλέγιο των Εκλεκτόρων τους υποψήφιους Εκλέκτορες που τάσσονται υπέρ του B.

Τα τελευταία χρόνια έχουν γίνει σημαντικές προσπάθειες από τους εισηγητές του σχεδίου για τη θεσμοθέτησή του. Εάν αυτό πραγματοποιηθεί σε ικανό αριθμό Πολιτειών ώστε το σύνολο των Εκλεκτόρων τους να ξεπερνά τους 270, τότε ο νικητής της λαϊκής ψήφου αυτομάτως θα εξασφαλίζει και την απαιτούμενη πλειοψηφία των Εκλεκτόρων προκειμένου να αναδειχθεί νέος Πρόεδρος των Η.Π.Α..

4.5 Το Περιφερειακό Σύστημα (The District Plan)

Το περιφερειακό σύστημα τάσσεται υπέρ της διατήρησης του Κολλεγίου των Εκλεκτόρων ως αρμοδίου θεσμού για την εκλογή του Προέδρου και του Αντιπροέδρου των Η.Π.Α., αλλά προτείνει ως ενδεδειγμένη μέθοδο ανάδειξης του τελικού νικητή την εκδοχή που χρησιμοποιούν σήμερα το Maine και η Nebraska, αντικαθιστώντας το winner-take-all σύστημα. Πιο αναλυτικά, προβλέπει ότι δύο Εκλέκτορες από το σύνολο των εκπροσώπων κάθε Πολιτείας θα διορίζονται με βάση το συνολικό εκλογικό αποτέλεσμα σε πολιτειακό επίπεδο, ενώ όλοι οι υπόλοιποι θα επιλέγονται από τους ψηφοφόρους σε κάθε εκλογική περιφέρεια. Για την ανάδειξη των υποψηφίων στο αξίωμα του Προέδρου και του Αντιπροέδρου των Η.Π.Α. δεν θα απαιτείται η κατοχύρωση 270 εκλεκτορικών ψήφων αλλά θα επαρκεί η εξασφάλιση της απλής πλειοψηφίας. Σε περίπτωση ισοβαθμίας, ο νικητής θα επιλέγεται από τη Γερουσία και τη Βουλή των Αντιπροσώπων σε κοινή ειδική συνεδρίαση στην οποία όλες οι Πολιτείες θα έχουν μία ψήφο.

Δεδομένης της παραδοσιακής επικράτησης των συντηρητικών στη συντριπτική πλειοψηφία των εκλογικών περιφερειών της ενδοχώρας, η συγκεκριμένη μέθοδος κατανομής των Εκλεκτόρων φαίνεται ότι, εάν τίθετο σε εφαρμογή, θα ευνοούσε σε μεγάλο βαθμό τους Ρεπουμπλικανούς υποψηφίους και θα τους καθιστούσε σε κάθε εκλογική αναμέτρηση σε ιδιαίτερως πλεονεκτική θέση συγκριτικά με τους προοδευτικούς αντιπάλους τους.

Οι L. Whitaker και T. Neale (2004) χρησιμοποίησαν το παράδειγμα του Missouri προκειμένου να καταδείξουν την επίδραση που θα είχε η εφαρμογή του περιφερειακού συστήματος στην τελική κατανομή των Εκλεκτόρων ανάμεσα στους υποψηφίους σε μία μεσαίου μεγέθους Πολιτεία. Στην εκλογική αναμέτρηση του 2000 οι υποψήφιοι των Ρεπουμπλικανών George W. Bush και Dick Cheney απέσπασαν το σύνολο των 11 Εκλεκτόρων της Πολιτείας. Σύμφωνα με τους υπολογισμούς των ερευνητών, εάν οι Εκλέκτορες κατανέμονταν βάσει του περιφερειακού συστήματος, τότε στους Bush-Cheney θα αντιστοιχούσαν 8 Εκλέκτορες (6 για

τις ισάριθμες εκλογικές περιφέρειες που κέρδισαν και 2 για τη νίκη τους στο σύνολο της Πολιτείας) και στους Δημοκρατικούς Gore-Lieberman 3 Εκλέκτορες.

Ακολουθώντας την ίδια διαδικασία για το σύνολο των Πολιτειών, οι L. Whitaker και T. Neale μελέτησαν την τελική μεταβολή των αποτελεσμάτων της εκλογικής αναμέτρησης του 2000 υπό την υπόθεση της κατανομής όλων των Εκλεκτόρων βάσει του περιφερειακού συστήματος. Τα αποτελέσματα της έρευνάς τους παρουσιάζονται συνοπτικά στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 7: Σύγκριση των “general ticket” και “district” συστημάτων κατανομής των Εκλεκτόρων στις προεδρικές εκλογές του 2000

Υποψήφιος	General Ticket System	District System
George W. Bush (R)	271	288
Al Gore (D)	266	250
Λευκό/Άλλος Υποψήφιος	1	0

Πηγή: L. Whitaker and T. Neale, 2004, *The Electoral College: An Overview and Analysis of Reform Proposals*, p. 18, Congressional Research Service

Οι εισηγητές του περιφερειακού συστήματος υποστηρίζουν ότι ενδεχόμενη εφαρμογή του θα οδηγήσει σε ακριβέστερη αποτύπωση της λαϊκής βούλησης στο τελικό εκλογικό αποτέλεσμα συγκριτικά με τη μέθοδο που ακολουθείται έως σήμερα. Ωστόσο, σύμφωνα με τα δεδομένα του πίνακα, η εκτίμησή τους αποδεικνύεται λανθασμένη. Υπό το περιφερειακό σύστημα, ο Al Gore, που το 2000 απέσπασε την πλειοψηφία της προτίμησης των Αμερικανών πολιτών, όχι μόνο δεν αναδεικνύεται νικητής των εκλογών αλλά, αντιθέτως, η ισχύς του στο Κολλέγιο των Εκλεκτόρων συρρικνώνεται κατά 16 ψήφους. Επιπλέον, για τον ίδιο αριθμό λαϊκών ψήφων σε ομοσπονδιακό επίπεδο (50.999.897 έναντι 50.456.000)²¹ η διαφορά του από τον Ρεπουμπλικανό George W. Bush σε Εκλέκτορες αυξάνεται κατά 660% εις βάρος του. Συνεπώς, τα οφέλη μίας μεταρρύθμισης αυτού του είδους είναι δυσδιάκριτα.

4.6 Η Εναλλακτική Ψήφος (The Alternative Vote)

Η νεότερη χρονικά πρόταση αναθεώρησης του εκλογικού συστήματος που έχει καταγραφεί είναι η μέθοδος της εναλλακτικής ψήφου ή “Instant Run-Off Voting” (IRV). Το συγκεκριμένο σχέδιο ορίζει ότι κάθε ψηφοφόρος θα κατατάσσει τους υποψηφίους σε ενιαίο ψηφοδέλτιο κατά τη σειρά της προτίμησής του, αποδίδοντας τον αριθμό «1» στον υποψήφιο της πρώτης του επιλογής, τον αριθμό «2» στην επόμενη επιλογή του και ούτως καθ’ εξής. Πρόεδρος των Η.Π.Α. θα εκλέγεται ο υποψήφιος που ως πρώτη επιλογή των Αμερικανών πολιτών συγκεντρώνει ποσοστό μεγαλύτερο του 50%. Σε περίπτωση που κανείς υποψήφιος δεν κατορθώσει να ξεπεράσει το 50%, οι τελευταίοι της κατάταξης θα αποκλείονται και οι ψήφοι που έλαβαν ως πρώτη επιλογή θα προσμετρώνται υπέρ του αμέσως επόμενου υποψηφίου κατά τη σειρά προτίμησης των ψηφοφόρων. Η διαδικασία θα επαναλαμβάνεται έως ότου ένας υποψήφιος συγκεντρώσει την απόλυτη πλειοψηφία.

Σύμφωνα με τον Clayton (2007), υπό τη λειτουργία του εκλογικού συστήματος με τη μέθοδο της εναλλακτικής ψήφου εξασφαλίζεται ότι ο πλειοψηφών στην προτίμηση του αμερικανικού λαού και ο τελικός νικητής των προεδρικών εκλογών θα ταυτίζονται πάντα. Επιπροσθέτως, αντιμετωπίζονται αποτελεσματικά οι αστοχίες που παρατηρούνται στα

²¹ 2000 Presidential Popular Vote Table, Federal Election Commission

τελικά αποτελέσματα λόγω της ύπαρξης τρίτων και μικρότερων κομμάτων. Για παράδειγμα, στην Πολιτεία του New Mexico σε αρκετές εκλογικές αναμετρήσεις των τελευταίων δεκαετιών κατά τις οποίες το προοδευτικό Green Party κατόρθωσε να αυξήσει τα εκλογικά του ποσοστά εις βάρος του κόμματος των Δημοκρατικών, οι Ρεπουμπλικανοί τελικά επικράτησαν παρότι αθροιστικά το μεγαλύτερο μέρος των ψηφοφόρων τάχθηκε υπέρ του προοδευτικού τόξου. Αντίστοιχα, στην Πολιτεία της Alaska, που παραδοσιακά κυριαρχείται από τους Ρεπουμπλικανούς, μικρότερης ισχύος συντηρητικά κόμματα έχουν σε αρκετές περιπτώσεις αποσπάσει ικανό αριθμό ψήφων ώστε η διαφορά των Ρεπουμπλικανών από τους Δημοκρατικούς να αμβλυνθεί σημαντικά.

Επιπλέον, έχει υποστηριχθεί ότι το σύστημα της εναλλακτικής ψήφου θα μπορούσε να αποτελέσει μεταβατικό στάδιο με σκοπό την τελική υιοθέτηση του αναλογικού συστήματος. Εν τούτοις, η συγκεκριμένη υπόθεση δε δύναται να αποδειχθεί εμπειρικά. Αντιθέτως, ενδεχόμενη επίλυση των προαναφερθέντων προβλημάτων μέσω της εφαρμογής της συγκεκριμένης μεθόδου, φαίνεται πιθανότερο να αποτελέσει τροχοπέδη για την περαιτέρω μεταρρύθμιση του εκλογικού συστήματος.

Κεφάλαιο 5^ο: Συμπεράσματα

Κατά τα 200 και πλέον έτη που έχουν παρέλθει από τη θεσμοθέτησή του το Κολλέγιο των Εκλεκτόρων έχει αποτελέσει τον πυρήνα του αμερικανικού εκλογικού συστήματος και έχει διαμορφώσει σε μεγάλο βαθμό την αμερικανική πολιτική ιστορία. Ωστόσο, η έντονη μεταβολή του πολιτικού περιβάλλοντος στις μέρες μας σε σχέση με το τέλος του 18^{ου} αιώνα, η διαφορετική σύνθεση του εκλογικού σώματος και οι δεδομένες ιστορικές συνθήκες έχουν καταστήσει ορισμένες πτυχές του ιδιαίτερα δυσλειτουργικές και έχουν οδηγήσει σε αντιφατικά εκλογικά αποτελέσματα. Κατά την άποψη του γράφοντος, το γεγονός ότι οι Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής αποτελούν σήμερα μία ολοκληρωμένη και ομοιογενή ομοσπονδία υπαγορεύει την υιοθέτηση του συστήματος της άμεσης καθολικής ψηφοφορίας. Είναι εύλογο ότι η μετάβαση θα πρέπει να δρομολογηθεί κατά τρόπο ομαλό και οι βραχυπρόθεσμες συνέπειες από ενδεχόμενες αντιδράσεις στο εσωτερικό της ομοσπονδίας κρίνεται απαραίτητο να διερευνηθούν περαιτέρω.

Παρ' όλα αυτά, ένας συνδυασμός διαφορετικών παραγόντων καθιστά σήμερα την πλήρη κατάργηση του Κολλεγίου των Εκλεκτόρων δυσχερή. Βασικό ανασταλτικό ρόλο διαδραματίζει η πλεονεκτική θέση στην οποία βρίσκονται οι υποστηρικτές του παρόντος εκλογικού συστήματος όσον αφορά τη δυνατότητά τους να σταματήσουν τη μεταρρυθμιστική διαδικασία. Οι εκατοντάδες προσπάθειες που έχουν γίνει έως σήμερα έχουν αποτύχει κατά κύριο λόγο επειδή για την ολοκλήρωσή τους προϋποτίθεται η τροποποίηση του Συντάγματος των Η.Π.Α.. Καθώς, όμως, για το συγκεκριμένο εγχείρημα απαιτείται η συναίνεση της αυξημένης πλειοψηφίας των 2/3 του Κογκρέσου και των 3/4 του συνόλου των Πολιτειών, κάτι που μπορεί να επιτευχθεί μόνο μέσα από τη σύγκλιση των θέσεων των δύο μεγάλων κομμάτων, ο πολιτικός αυτός σκόπελος μοιάζει αδύνατον να ξεπεραστεί. Επιπλέον, δεδομένης της δυσανάλογης ισχύος που τους προσφέρει το Κολλέγιο των Εκλεκτόρων υπό την υφιστάμενη μορφή του, δεν συντρέχει προς το παρόν κανένας λόγος να υποστηρίξουν οι πληθυσμιακά μικρότερες Πολιτείες μία ενέργεια που θα τους στερήσει μελλοντικά τα σημερινά τους οφέλη. Ως εκ τούτου, καθώς οι μικρότερες Πολιτείες φαίνεται να έχουν αποκτήσει τρόπον τινά ένα συλλογικό δικαίωμα αρνησικυρίας (veto) ενάντια σε οποιαδήποτε μεταρρυθμιστική πρόταση, η αναθεώρηση ενός εκλογικού συστήματος που λειτουργεί προβληματικά και παραβιάζει κατά τρόπο σαφή τη θεμελιώδη δημοκρατική αρχή της πλειοψηφίας εμποδίζεται παραδόξως από μία διαδικασία συνταγματικής τροποποίησης που επίσης παραβιάζει την αρχή της πλειοψηφίας.

Η παρουσία των προαναφερθέντων εμποδίων εξηγεί, ταυτόχρονα, σε μεγάλο βαθμό το λόγο για τον οποίο ελάχιστα πολιτικά κινήματα μέχρι σήμερα έχουν αφιερώσει το σύνολο των - ούτως ή άλλως- περιορισμένων πόρων τους σε μία συγκροτημένη και μαζική προσπάθεια για την περαιτέρω ευαισθητοποίηση των πολιτών και των θεσμικών παραγόντων με τελικό σκοπό την κατάργηση του Κολλεγίου των Εκλεκτόρων. Αντ' αυτού, οι περισσότερες έως τώρα ενέργειες αποσκοπούν στη βελτίωση ορισμένων ήσσονος σημασίας ζητημάτων, όπως η ομοιομορφία του μεγέθους των καλπών και η ορθή λειτουργία των μηχανημάτων καταμέτρησης, τα οποία κατά καιρούς έχουν παρουσιαστεί ως αιτία αλλοίωσης των αποτελεσμάτων σε συγκεκριμένες εκλογικές περιφέρειες (πχ Florida 2000).

Η πρόσφατη επανεμφάνιση στο δημόσιο διάλογο των αναθεωρητικών προτάσεων που δεν προβλέπουν την πλήρη κατάργηση του Κολλεγίου των Εκλεκτόρων αλλά την τροποποίηση της μεθόδου κατανομής των εκλεκτορικών ψήφων ανάμεσα στους υποψηφίους καταδεικνύει το ολοένα και μεγαλύτερο έδαφος που κερδίζουν στην κοινή γνώμη όσον αφορά την ενδεδειγμένη μέθοδο εκλογής του ανωτάτου πολιτικού άρχοντος των Η.Π.Α.. Ιδιαίτερα μετά την επικράτηση του Donald Trump το Νοέμβριο του 2016 και τα καταστροφικά

αποτελέσματα που είχαν η προεδρία του και η εν γένει παρουσία του στην αμερικανική πολιτική σκηνή για την ενότητα του έθνους, όπως αυτά έγιναν εμφανέστερα από ποτέ στο Καπιτώλιο τον Ιανουάριο του 2021, η ανάγκη διασφάλισης του τελικού εκλογικού αποτελέσματος ως αντιπροσωπευτικού της βούλησης του αμερικανικού λαού μοιάζει επιτακτική.

Στην κατεύθυνση αυτή, τα νομοσχέδια μερικής τροποποίησης για τη μετάβαση στο αναλογικό σύστημα που έχουν κατατεθεί προς ψήφιση σε αρκετές Πολιτείες ενδέχεται να υιοθετηθούν μέσα στα επόμενα χρόνια. Ωστόσο, οποιαδήποτε αλλαγή συντελεστεί μόνο σε επίπεδο Πολιτείας είναι αδύνατον να αντιμετωπίσει τα δομικά προβλήματα του εκλογικού συστήματος στο σύνολο της ομοσπονδίας. Επιπλέον, δεδομένου ότι οι προσομοιώσεις διεξαγωγής των αναμετρήσεων του 2000 και του 2016 σύμφωνα με το αναλογικό σύστημα ανέδειξαν σε ορισμένες περιπτώσεις και πάλι ως νικητές τους «λάθος» υποψηφίους, τα οφέλη της μετάβασης σε ένα καθεστώς παρόμοιου τύπου είναι δυσδιάκριτα.

Συνολικά, αν και τη δεδομένη χρονική στιγμή η ριζική μεταρρύθμιση του αμερικανικού εκλογικού συστήματος εμφανίζεται επιβεβλημένη, οι προοπτικές υλοποίησής της είναι μάλλον μηδαμινές. Κάθε προσπάθεια για την πλήρη κατάργηση του Κολλεγίου των Εκλεκτόρων και την αντικατάστασή του από το σύστημα της άμεσης καθολικής ψηφοφορίας σε ομοσπονδιακό επίπεδο προσκρούει στην προϋπόθεση της συνταγματικής αναθεώρησης. Ταυτόχρονα, η επιχειρούμενη διόρθωση των αδυναμιών του μέσω μίας μερικής τροποποίησης αποδεικνύεται αναποτελεσματική και μη επαρκής. Ως εκ τούτων, παρά το γεγονός ότι ένα σημαντικό μέρος των Αμερικανών τάσσεται πλέον κατά του Κολλεγίου των Εκλεκτόρων, η ιδιαίτερη αυτή μέθοδος ανάδειξης του Προέδρου και του Αντιπροέδρου των Η.Π.Α. και τα παράγωγα προβλήματά της είναι εξαιρετικά απίθανο να παύσουν να υφίστανται στο ορατό μέλλον.

Βιβλιογραφία

- Walter Berns et al (2020), *“After the People Vote: A Guide to the Electoral College”*, The American Enterprise Institute, Washington D.C.
- Dewey M. Clayton (2007), *“The Electoral College: An Idea Whose Time Has Come and Gone”*, The Black Scholar, 37:3, 28-41, DOI: 10.1080/00064246.2007.11413406
- George C. Edwards III (2004), *“Why is the Electoral College Bad for America”*, Third Edition, Yale University Press
- Alexander Keyssar et al (2003), *“Shoring Up the Right to Vote for President: A Modest Proposal”*, The Academy of Political Science
- William C. Kimberling (1992), *“The Electoral College”*, National Clearinghouse on Election Administration, Federal Election Commission, Washington D.C. 20463
- C. Pearson et al (2005), *“Who Picks the President”*, Fair Vote – The Center for Voting and Democracy
- Jack N. Rakove (2004), *“Presidential Selection: Electoral Fallacies”*, Political Science Quarterly, Volume 119, Number 1
- Arthur Schlesinger Jr., 19/12/2000, *“Fixing the Electoral College”*, The Washington Post
- Shlomo Slonim (1986), *“The Electoral College at Philadelphia: The Evolution of an Ad Hoc Congress for the Selection of a President”*, The Journal of American History, Volume 73, Number 1, pp 35.58
- L. Paige Whitaker and T. H. Neale (2004), *“The Electoral College: An Overview and Analysis of Reform Proposals”*, Congressional Research Service, 7-5700
- "Annual Estimates of the Resident Population for the United States, Regions, States, and Puerto Rico: April 1, 2010 to July 1, 2019". *2010-2019 Population Estimates*. United States Census Bureau, Population Division. December 30, 2019. Retrieved January 27, 2020.